

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน

นางสาวดาวประกาย เมืองไชย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต

วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร

สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2566

Extension and Development Guidelines of The Operation of
Agricultural Learning Centers in Nan Province

Miss. DAOPRAKAI MUANGCHAI

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master Agriculture in Agricultural Extension and Development School
of Agriculture and Cooperatives
School of Agriculture and Cooperatives
Sukhothai Thammathirat Open University

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์	แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน
ชื่อและนามสกุล	นางสาวดาวประกาย เมืองไชย
แขนงวิชา / วิชาเอก	ส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร
สาขาวิชา	เกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา	1. รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง 2. รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2566

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....	ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร.ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง)	
.....	กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ)	
.....	ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นราธิป ศรีราม)	

ชื่อวิทยานิพนธ์ แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน

ผู้วิจัย นางสาวดาวประกาย เมืองไชย รหัสนักศึกษา 2649001233

ปริญญา: เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง ปีการศึกษา 2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของคณะกรรมการ
ศูนย์ฯ 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ 3) ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์ฯ 4) ความต้องการ
และแนวทางการพัฒนากิจการดำเนินการของศูนย์ฯ

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
จังหวัดน่าน ทั้ง 15 อำเภอ จำนวน 286 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเนะ ที่ระดับ
ความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 167 ราย ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่ายโดยการจับสลาก
เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดอันดับ

ผลการวิจัยพบว่า 1) คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 85.6 เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 54.20 ปี ร้อยละ
68.3 จบมัธยมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 44.9 เป็นเกษตรกรผู้นำ เข้าร่วมจากการแนะนำของนักวิชาการส่งเสริม
การเกษตร ต้องการองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม ไม่มีตำแหน่งทางสังคม รับรู้ข่าวสารผ่านทางนักวิชาการ
ส่งเสริมการเกษตร ถือครองที่ดินเฉลี่ย 2.2 ไร่ ทำการเกษตรแบบผสมผสาน ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่ในการรับสื่อทุกคน
2) คณะกรรมการ ศพก. มีความเห็นว่าการดำเนินงานของ ศพก. อยู่ในระดับมาก ในประเด็นการพัฒนาศักยภาพ
ศพก. ด้านฐานเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้ ประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้าน
การประสานงานและเชื่อมโยงกับศพก. เครือข่ายอื่นๆ ประเด็นการสนับสนุนการให้บริการของศพก. ด้านการถ่ายทอด
ความรู้ให้กับผู้ที่สนใจ ประเด็นการพัฒนาเกษตรกร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ และ
การศึกษาดูงาน ประเด็นการติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน ด้านสรุปผลการดำเนินงานและรายงานการ
พัฒนา ศพก. 3) ปัญหาการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ในประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน
ได้แก่ ด้านการประชุมเชื่อมโยงระหว่างศพก.และแปลงใหญ่ 4) ต้องการการส่งเสริมในประเด็นการพัฒนาเกษตรกรสู่
ผู้ประกอบการ สื่อที่ต้องการมากที่สุดคือ สื่อบุคคล ได้แก่ เจ้าหน้าที่เอกชน และเจ้าหน้าที่รัฐ สื่อสิ่งพิมพ์จาก
โปสเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคมจากวิทยุ และต้องการวิธีการส่งเสริม โดยการศึกษาดูงาน แนวทางการส่งเสริม
และพัฒนากิจการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร คือการส่งเสริมผ่านเจ้าหน้าที่รัฐ
ร่วมบูรณาการการทำงานกับเอกชนเพื่อให้ความรู้ในการพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ การศึกษาดูงาน จัดทำ
โปสเตอร์ และเผยแพร่ข่าวสารผ่านทางวิทยุ

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริม การพัฒนา ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ศพก.

Thesis title: “Extension and Development Guidelines of The Operation of Agricultural Learning Centers in Nan Province”

Researcher: “Miss. DAOPRAKAI MUANGCHAI”; ID: “2649001233”;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. jinda khlibtong, Associate Professor;; Academic year: 2023

Abstract

The objectives of this research were to study 1) basic economic and social conditions of the agricultural learning centers' committees 2) opinions on the operation of the agricultural learning centers 3) problems in the operation of the centers 4) needs and development guidelines in the operation of the centers.

The population of this study was 286 committees of the agricultural learning centers in all 15 districts of Nan province. The sample size of 167 people was determined by using Taro Yamane formula with the error value of 0.05 through simple random sampling method by using lotto picking. Data were collected by using interview form. Data analysis was done by applying statistics such as frequency, percentage, minimum value, maximum value, standard deviation, and ranking.

The results of the research found that 1) 85.6 percent of the ALC committees were male with the average age of 54.20 years old, 68.3 percent completed high school education level, 44.9 percent were leader farmers who participated through the suggestion of agricultural extension officers and needed new and additional agricultural knowledge. They held no social position, received news via agricultural extension officers, owned the average land of 2.2 Rai, worked on integrated farming, and all of them used mobile phone in media receiving. 2) The committees expressed their opinions in the operation of the ALC at the high level on knowledge base which aligned with knowledge curriculum the cooperation and connection of the ALC and other networks, knowledge transfer to interested individuals, knowledge process management the leader farmers and the field trips, and the summary of the performances and report in the development of the ALC. 3) The problem in the operation at the high level was on the issue of management to drive the operation such as the meeting connecting between ALCs and the collective farming. 4) The need for the extension in the aspect of developing farmers to entrepreneur. The most needed media was person media such as private sector officers and government officers, publication media from poster, electronic media, and social media from radio. The needed the extension method such as field trip. The extension guidelines and development for the operation of the agricultural learning center included the extension through the government officers cooperated with private agencies as trainers for knowledge in developing farmers to entrepreneurs, field trip, poster creation, and information distribution through radio.

Keywords : Extension guideline, Development, Agricultural Learning Center (ALC)

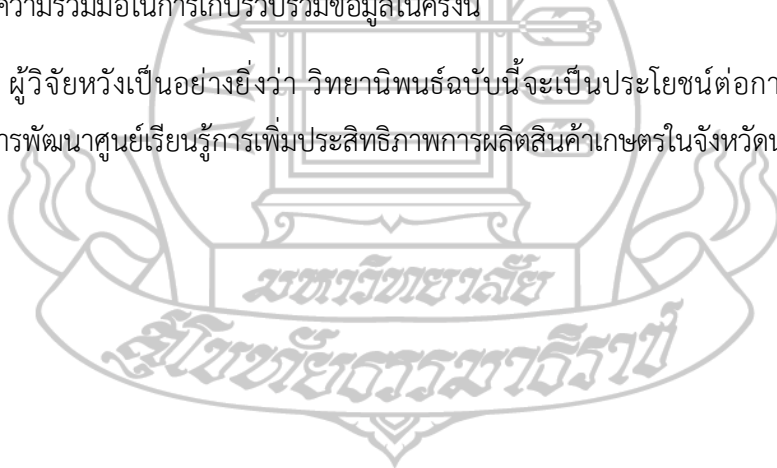
กิตติกรรมประกาศ

การจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์อย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก คือ รองศาสตราจารย์ ดร.จินดา ขลิบทอง และรองศาสตราจารย์ ดร.เฉลิมศักดิ์ ตุ่มหิรัญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม จากสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่กรุณาให้คำแนะนำในการปรับปรุงวิทยานิพนธ์ให้มีความสมบูรณ์ และขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ฉัฐสิณี หาญกิตติชัย ประธานกรรมการสอบ ที่ให้คำแนะนำ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบคุณคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาให้แก่ผู้วิจัย และอำนวยความสะดวกในทุกด้านจนจบหลักสูตร

ขอกราบขอบพระคุณ บุพการีและครอบครัว ที่เป็นกำลังใจที่มีคุณค่าเป็นอย่างยิ่ง ขอขอบคุณเพื่อนร่วมงาน เพื่อนนักศึกษาทุกท่านที่ช่วยเหลือและเป็นกำลังใจอันสำคัญ พร้อมทั้งคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่านทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และเป็นแนวทางในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่านต่อไป

นางสาวดาวประกาย เมืองไชย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญรูปภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ประโยชน์ที่ได้รับ.....	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	6
ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดน่าน.....	6
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร.....	9
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	15
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	19

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	24
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	24
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	25
การเก็บรวบรวมข้อมูล	28
การวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	31
ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของ คณะกรรมการ ศพก.จังหวัดน่าน	31
ตอนที่ 2 การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน	38
ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตร จังหวัดน่าน	44
ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน	48
ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน	53
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	57
สรุปการวิจัย	57
อภิปรายผล	60
ข้อเสนอแนะ	64

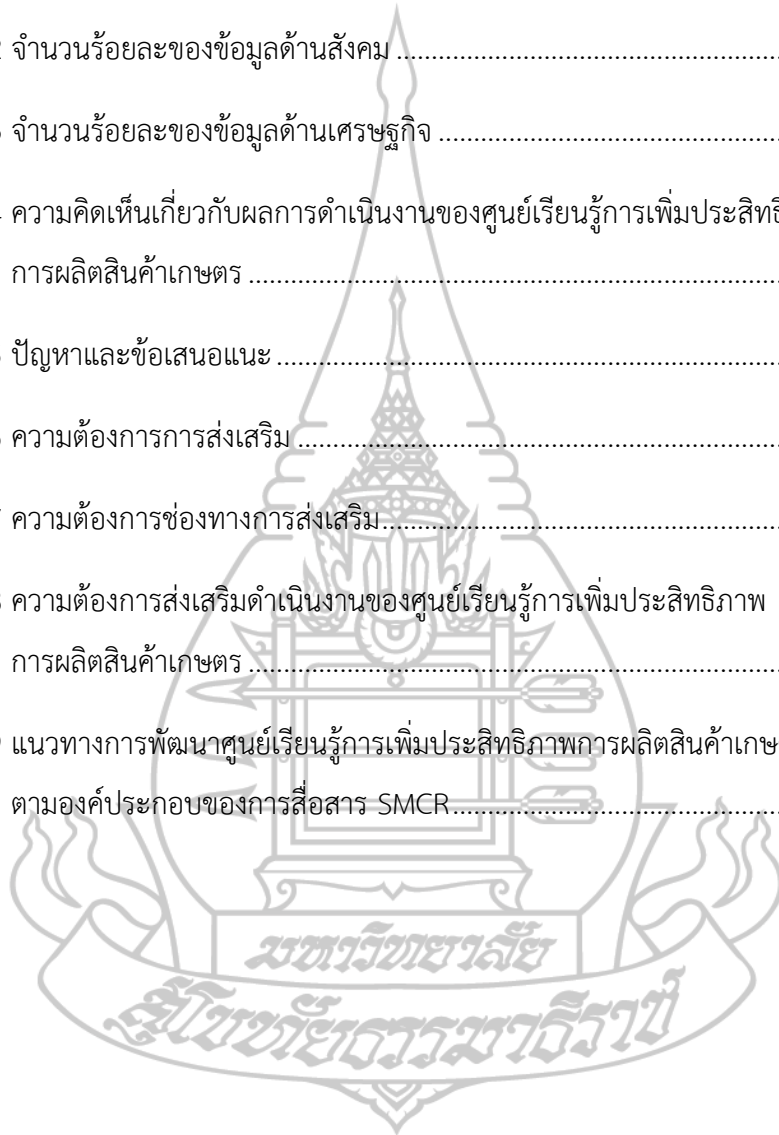
บรรณานุกรม.....	66
ภาคผนวก	70
ก แบบสัมภาษณ์.....	71
ข จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษา.....	81
ประวัติผู้วิจัย.....	83

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของข้อมูลทั่วไป	32
ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของข้อมูลด้านสังคม	33
ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	36
ตารางที่ 4.4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร	39
ตารางที่ 4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ	44
ตารางที่ 4.6 ความต้องการการส่งเสริม	48
ตารางที่ 4.7 ความต้องการช่องทางการส่งเสริม	49
ตารางที่ 4.8 ความต้องการส่งเสริมดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร	52
ตารางที่ 4.9 แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน ตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR	54

สารบัญรูปภาพ

หน้า

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	3
ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดน่าน	7
ภาพที่ 4.1 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน.....	55

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากนโยบายคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร โดยเน้นให้มีศูนย์เรียนรู้ด้านการเกษตรในชุมชน เพื่อให้เป็นจุดถ่ายทอดความรู้ด้านการเกษตรของชุมชน และเป็นที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตร ประกอบกับสถานการณ์การผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตที่ค่อนข้างสูง ปัญหาโรค แมลงและพื้นดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ทำให้ผลผลิตที่ได้มีปริมาณน้อย และมีคุณภาพต่ำ เกษตรกรส่วนใหญ่จึงประสบกับปัญหาการขาดทุน เกิดหนี้สิน และไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมส่งเสริมการเกษตร ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น ในปี พ.ศ. 2559 เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนสำหรับแก้ไขจากปัญหาของชุมชนและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้ และเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นการเพิ่มผลผลิต การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการผลิต ตลอดจนยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องตลอดฤดูกาลผลิต เกษตรกรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเกษตรกรต้นแบบ ในลักษณะของเกษตรกรสอนเกษตรกร เพื่อให้เกษตรกรที่มาเรียนรู้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และเกิดจิตสำนึกในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ที่มีการใช้ปัจจัยการผลิตได้อย่างเหมาะสม และนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุนการผลิต เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต ผลผลิตสินค้าที่ค้ำประกันถึงสภาพแวดล้อม และมีระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน รวมทั้งยังเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่าง ๆ กับเกษตรกร อีกทั้งยังใช้เป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยของเจ้าหน้าที่กับเกษตรกร และเกษตรกรกับเกษตรกรด้วยกันเอง (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565)

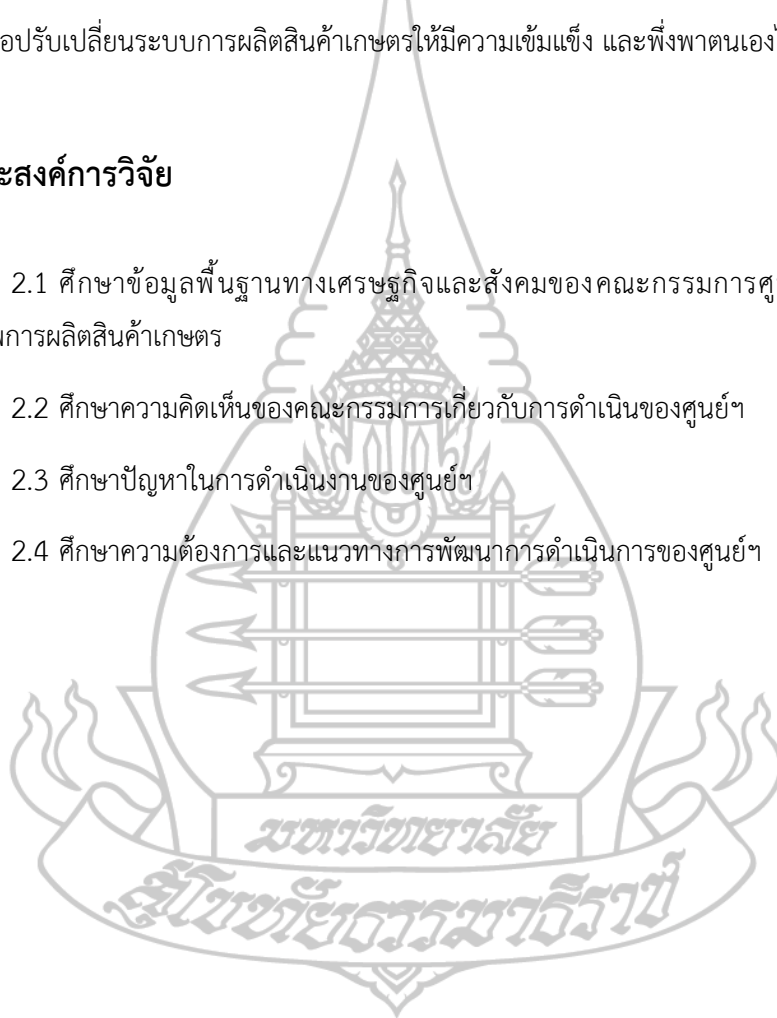
จังหวัดน่าน ได้จัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ขึ้น ในปี พ.ศ. 2559 จำนวน 15 ศูนย์ ตามนโยบายของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) และรัฐบาล เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ทางด้านการเกษตรในพื้นที่ โดยมีเกษตรกรต้นแบบเจ้าของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ และช่วยแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรใน

พื้นที่นั้นๆ แต่ในการดำเนินงานยังมีปัญหาในด้านต่างๆ ทำให้มีการดำเนินงานไม่ต่อเนื่อง และไม่มีประสิทธิภาพ (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2565)

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน เพื่อนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ ให้สามารถพัฒนาศักยภาพการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย และการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตรในพื้นที่ได้ พร้อมกับวางแผนการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้วยกัน และสามารถเชื่อมโยงเครือข่ายเจ้าหน้าที่องค์กรเกษตรกร เพื่อปรับเปลี่ยนระบบการผลิตสินค้าเกษตรให้มีความเข้มแข็ง และพึ่งพาตนเองได้ต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
- 2.2 ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการเกี่ยวกับการดำเนินของศูนย์ฯ
- 2.3 ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์ฯ
- 2.4 ศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์ฯ

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

4.1 ขอบเขตเชิงประชากร การวิจัยครั้งนี้ ประชากรที่จะศึกษาคือคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน ประจำปีงบประมาณ 2565

4.2 ขอบเขตเชิงพื้นที่ การวิจัยครั้งนี้ทำการศึกษาศูนย์เรียนรู้ฯ (ศพก.) หลัก ในพื้นที่จังหวัดน่าน ซึ่งมีทั้งหมด 15 ศูนย์

4.3 ขอบเขตเชิงเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในเรื่อง สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตร ความคิดเห็นด้านองค์ประกอบ และความต้องการกิจกรรมที่เกิดขึ้นใน ศพก. ได้แก่ การดำเนินงานของ ศพก. ปัญหาและข้อเสนอแนะ ความต้องการส่งเสริม และแนวทางการพัฒนา ศพก.

4.4 ขอบเขตเชิงเวลา การวิจัยครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลของคณะกรรมการ ศพก. ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2566 ถึงเดือน สิงหาคม พ.ศ. 2566

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หมายถึง สถานที่เกษตรกรต้นแบบที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นแหล่งเรียนรู้การผลิตสินค้าเกษตรที่ถูกต้องและเหมาะสมสำหรับชุมชนและเป็นศูนย์กลางการบริการ และแลกเปลี่ยนความรู้ข้อมูลข่าวสารของหน่วยงานต่างๆกับเกษตรกรในชุมชน

5.2 สินค้าเกษตร หมายถึง ผลผลิตทางการเกษตร และผลิตภัณฑ์จากการแปรรูปสินค้าเกษตร

5.3 คณะกรรมการ ศพก. หมายถึง คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอในพื้นที่จังหวัดน่าน

5.4 เกษตรกรต้นแบบ หมายถึง เกษตรกรเจ้าของแปลงเรียนรู้ ทำหน้าที่เป็นวิทยากรถ่ายทอดองค์ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในอาชีพการเกษตรตั้งแต่การผลิต การบริหารจัดการจนถึงการตลาด ที่ประสบความสำเร็จและได้รับการยอมรับและเป็นแบบอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่นๆ

5.5 แปลงเรียนรู้ หมายถึง แปลงผลิตสินค้าเกษตรของเกษตรกรต้นแบบ โดยการใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธีการดำเนินการและผลสำเร็จให้แก่เกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้

5.6 หลักสูตรเรียนรู้ หมายถึง ชุดเนื้อหาวิชาที่ตอบโจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรของชุมชนที่ร่วมกันกำหนดขึ้นโดยเกษตรกรต้นแบบ นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ และหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง

5.7 ฐานเรียนรู้ หมายถึง จุดเรียนรู้กิจกรรมเฉพาะเรื่องที่สุดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ เพื่อใช้แสดงของจริง และใช้ในการฝึกปฏิบัติ ให้ผู้เรียนรู้ ได้เห็นและสามารถนำไปปฏิบัติได้

5.8 การดำเนินงาน ศพก. หมายถึง กระบวนการขับเคลื่อน ศพก. ในด้านการพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. การสนับสนุนการใช้บริการ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร และการติดตามและรายงานผล

5.9 ความต้องการส่งเสริม หมายถึง สิ่งที่คุณะกรรมการศูนย์ คาดหวังที่จะได้รับเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาศูนย์

5.10 แนวทางส่งเสริมและพัฒนา หมายถึง การพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในด้านการพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. การสนับสนุนการใช้บริการ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร และการติดตามและรายงานผล ให้มีประสิทธิภาพเพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้ทางการเกษตร ให้กับเกษตรกรในพื้นที่

6. ประโยชน์ที่ได้รับ

6.1 เป็นแนวทางในการส่งเสริมการดำเนินงาน และการพัฒนา ศพก. ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ทางการเกษตรแก่เกษตรกร และผู้ที่สนใจ

6.2 เป็นข้อมูลในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ต้นแบบเพื่อนำไปพัฒนาศูนย์เครือข่ายต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและทบทวนวรรณกรรม ทฤษฎีแนวคิด และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดน่าน
2. การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ข้อมูลพื้นฐานจังหวัดน่าน

สำนักงานจังหวัดน่าน ได้อธิบายถึงข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดน่าน ที่สำคัญต่อภาคการเกษตรของจังหวัด 3 ประเด็น คือ สภาพทั่วไป ที่ตั้งและอาณาเขต และลักษณะภูมิประเทศ ดังนี้

1.1 สภาพทั่วไป

ด้านกายภาพ จังหวัดน่าน เป็นจังหวัดชายแดนทางภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย ตั้งอยู่ระหว่างละติจูด ที่ 17 องศา 89 ลิปดาเหนือ ถึงละติจูดที่ 19 องศา 37 ลิปดาเหนือ และระหว่างลองจิจูดที่ 100 องศา 24 ลิปดาตะวันออก ถึงลองจิจูดที่ 101 องศา 6 ลิปดาตะวันออก และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 668 กิโลเมตร

1.2 ที่ตั้งและอาณาเขต

ทิศเหนือ ประกอบด้วย อำเภอเฉลิมพระเกียรติ อำเภอทุ่งช้าง อำเภอเชียงกลาง อำเภอบัว และอำเภอบ่อเกลือ มีพื้นที่ติดต่อกับเขตเศรษฐกิจพิเศษ เชียงฮ่อน - หงสา (สปป.ลาว)

ทิศตะวันออก ประกอบด้วย อำเภอภูเพียง อำเภอแม่จริม อำเภอสันติสุข อำเภอเวียงสา มีพื้นที่ติดต่อกับแขวงไชยบุรี (สปป.ลาว)

ทิศใต้ ประกอบด้วย อำเภอนาหมื่น มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอนาน้อย และ อำเภอเวียงสา ซึ่งทั้งสองอำเภอมีพื้นที่ติดกับจังหวัดแพร่

ทิศตะวันตก ประกอบด้วย อำเภอบ้านหลวง ซึ่งมีพื้นที่ติดกับอำเภอเชียงม่วน ของจังหวัดพะเยา อำเภอท่าวังผา มีพื้นที่ติดต่อกับอำเภอปง จังหวัดพะเยา อำเภอสองแคว มีพื้นที่ติดต่อกับ อำเภอเชียงคำจังหวัดพะเยา

ภาพที่ 2.1 แผนที่จังหวัดน่าน

ที่มา: สำนักงานจังหวัดน่าน (2565)

1.3 ลักษณะภูมิประเทศ

ซึ่งสภาพพื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นภูเขาถึงร้อยละ 87.2 ของพื้นที่ทั้งหมด มีที่ราบเพียงร้อยละ 12.8 ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ของจังหวัดน่านส่วนใหญ่เป็นป่าและภูเขา สลับซับซ้อน จำแนกได้ดังนี้

1) พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ	3.22 (ล้าน) ไร่	คิดเป็นร้อยละ 42.48
2) พื้นที่ป่าอนุรักษ์	2.83 (ล้าน) ไร่	คิดเป็นร้อยละ 37.34
3) พื้นที่สำนักงานปฏิรูปเพื่อเกษตรกรรม (สปก.)	0.46 (ล้าน) ไร่	คิดเป็นร้อยละ 6.06
4) พื้นที่เอกสารสิทธิ์อื่นๆ	1.07 (ล้าน) ไร่	คิดเป็นร้อยละ 14.12

จังหวัดน่านมีพื้นที่ทั้งหมด 7,170,045 ไร่ เป็นพื้นที่การเกษตรจำนวน 2,518,982 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.13 ของพื้นที่ทั้งหมด มีมูลค่าเพิ่ม GPP ภาคการเกษตร ปี 2557 จำนวน 9,205 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 33.29 ของ GPP ทั้งหมด

ข้อมูลด้านการเกษตรที่สำคัญของจังหวัด มีจำนวนครัวเรือนเกษตรกรทั้งหมด 166,845 คน แยกเป็นครัวเรือนภาคเกษตร จำนวน 68,761 ครัวเรือน และมีแรงงานภาคเกษตร จำนวน 111,558 ราย

ข้อมูลสินค้าเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ด้านพืช ได้แก่ ข้าว ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ยางพารา ลำไย มะม่วง และปาล์มน้ำมัน ด้านปศุสัตว์ ได้แก่ โคเนื้อสุกร ไก่เนื้อ และไก่ไข่ และด้านประมง ได้แก่ ปลานิล ปลาดุก และสัตว์น้ำจืดอื่น ๆ

การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตร พื้นที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตรของจังหวัดน่านมีทั้งหมด 2,518,952 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.13 ของพื้นที่ทั้งหมด

ข้อมูลแหล่งน้ำในเขตชลประทาน มีทั้งหมด 38 แห่ง มีพื้นที่รับประโยชน์ 73,227 ไร่ คิดเป็น ร้อยละ 5.17 ของพื้นที่การเกษตรทั้งหมด และแหล่งน้ำนอกเขตชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 94.82 และ แหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานดำเนินการโดยสถานีพัฒนาที่ดินน่าน รวม 4,803 แห่ง พื้นที่รับ ประโยชน์ 14,409 ไร่ (แผนพัฒนาจังหวัดน่าน พ.ศ.2561-2564)

2. ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)

ปี พ.ศ. 2558 คณะกรรมการรักษาความมั่นคงแห่งชาติ (คสช.) มีนโยบายให้ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกร เน้นการลดต้นทุน เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเพิ่มรายได้ และในปี พ.ศ. 2559 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้กำหนดแนวทางขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) มุ่งเน้นการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดเทคโนโลยี นวัตกรรม และองค์ความรู้ให้กับเกษตรกรในชุมชน

กรมส่งเสริมการเกษตร มีบทบาทในการขับเคลื่อนศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ในการกำหนดแนวทางและนโยบาย จัดสรรงบประมาณ พัฒนาสื่อและหลักสูตรเรียนรู้ ฝึกอบรมเกษตรกรในพื้นที่ และสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) โดยมีเป้าหมายในการพัฒนา 882 ศูนย์ ทั่วประเทศ ยกเว้นการผลิตสินค้าเกษตรให้ได้มาตรฐาน เพิ่มรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเกษตรกร

สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน ได้ดำเนินงานตามแนวทางและนโยบายของกรมส่งเสริมการเกษตร โดยจัดตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ทุกอำเภอ จำนวน 15 ศูนย์ มีเกษตรกรต้นแบบ เป็นผู้ถ่ายทอดองค์ความรู้ และดำเนินงานในศูนย์ในกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

2.1 การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และศูนย์เครือข่าย มี 5 กิจกรรมหลัก คือ

2.1.1 การพัฒนาศักยภาพศพก. ให้มีความพร้อมในการเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนเป็นสถานที่ให้บริการข่าวสารและบริการด้านการเกษตร จำนวน 15 ศูนย์ และศูนย์เครือข่าย อำเภอละ 3 ศูนย์ รวม 45 ศูนย์เครือข่าย

2.1.2 การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

1) การประชุมคณะทำงานขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรดำเนินการจัดประชุม 2 เครือข่าย (ศพก. และแปลงใหญ่) ร่วมกันในระดับจังหวัด และอำเภอจำนวน 4 ครั้ง/ปี

2) การประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ศพก. ของ 15 ศูนย์หลัก

2.1.3 การสนับสนุนการให้บริการของ ศพก.

- 1) การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field day) การจัดงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มต้นฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย และคณะกรรมการ ศพก. จำนวน 15 อำเภอๆละ 30 ราย รวม 450 ราย
- 2) การสนับสนุนการให้บริการวิชาการและข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานของ ศพก. และเครือข่ายในอำเภอ

2.1.4 การพัฒนาเกษตรกร

- 1) การอบรมเกษตรกร แก่เกษตรกรรายใหม่ หรือเกษตรกรที่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่แล้ว หรือเกษตรกรเตรียมเพื่อจะเข้าเป็นสมาชิกแปลงใหญ่ จำนวน 30 ราย/อำเภอ จำนวน 3 ครั้ง
- 2) การอบรมประธานศูนย์เครือข่าย ศพก. จำนวน 150 ราย อบรม 2 ครั้ง เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประธานศูนย์เครือข่าย ในประเด็นการผลิตสินค้าเกษตรปลอดภัย การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเกษตรในพื้นที่ การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีออนไลน์ ตามความเหมาะสมของพื้นที่

2.1.5 การติดตามและรายงานผล

ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) และการบริการทางด้านการเกษตร ให้กับสำนักงานเกษตรอำเภอ และสำนักงานเกษตรจังหวัด

2.2 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 องค์ประกอบ คือ

2.2.1 เกษตรกรต้นแบบ เป็นเกษตรกรเจ้าของแปลงเรียนรู้ที่เป็น smart farmer มีความรู้ทักษะและความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้และประสบความสำเร็จในการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกิจกรรมการเกษตรที่สำคัญของพื้นที่ ตั้งแต่การผลิตการบริหารจัดการจนถึงการตลาดเป็นที่ยอมรับและสามารถเป็นตัวอย่างให้กับเกษตรกรรายอื่นๆในชุมชน

2.2.2 แปลงเรียนรู้ เป็นแปลงของเกษตรกรต้นแบบที่ทำการผลิตสินค้าเกษตรสามารถใช้ประโยชน์ในการสาธิตวิธีและสาธิตผลให้กับเกษตรกรในชุมชนได้เรียนรู้

2.2.3 หลักสูตรการเรียนรู้ เป็นชุดเนื้อหาวิชาที่ตอบโจทย์และประเด็นปัญหาทางการเกษตรของชุมชนโดยเกษตรกรต้นแบบนักส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่และหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันวิเคราะห์และกำหนดขึ้น

2.2.4 ฐานเรียนรู้ เป็นจุดเรียนรู้เฉพาะเรื่องที่สุดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้ เช่นการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดินการผลิตเมล็ดพันธุ์การผลิตสารชีวภัณฑ์การใช้เครื่องจักรกลการเกษตรการจัดการศัตรูพืช เป็นต้นเพื่อใช้แสดงของจริงและใช้ในการฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนรู้ได้เห็นและนำไปปฏิบัติต่อเองได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

2.3 บทบาทหน้าที่ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพสินค้าเกษตร (ศพก.)

- 2.3.1 ถ่ายทอดความรู้เทคโนโลยีการเกษตรที่เหมาะสมกับชุมชน
- 2.3.2 ให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่เกษตรกรในชุมชน
- 2.3.3 ให้บริการด้านการเกษตรอื่น ๆ
- 2.3.4 เป็นจุดศูนย์กลางในการพบปะของอาสาสมัครเกษตรกับนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรและเจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนและเกษตรกรในพื้นที่โดยได้รับความยินยอมจากเกษตรกรต้นแบบที่เป็นเจ้าของ ศพก. นั้น
- 2.3.5 ดำเนินการร่วมกับศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ภาคเอกชน ส่วนราชการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดน่าน

ศูนย์หลัก ได้แก่ ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอละ 1 ศูนย์ รวม 15 ศูนย์ ดังนี้

2.4.1 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลไชยสถาน อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : ข้าว

2.4.2 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนาน้อย ตำบลบัวใหญ่ อำเภอนาน้อย จังหวัดน่าน สินค้าหลัก: ยางพารา

2.4.3 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอปัว จังหวัดน่าน

สินค้าหลัก : ข้าว

2.4.4 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรลำไย อำเภอเวียงสา
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : ลำไย

2.4.5 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรตำบลป่าคา
อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : ข้าว

2.4.6 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอทุ่งช้าง
จังหวัด น่าน สินค้าหลัก : เงาะ

2.4.7 ศูนย์เพิ่มการผลิตลำไยคุณภาพมาตรฐานการส่งออก อำเภอเชียงกลาง
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : ลำไย

2.4.8 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) หลัก
อำเภอแม่จริม จังหวัดน่าน สินค้าหลัก: หน่ออุตสาหกรรม

2.4.9 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบ้านหลวง
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : เกษตรผสมผสาน

2.4.10 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอนาหมื่น
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : เกษตรผสมผสาน

2.4.11 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสันติสุข
จังหวัดน่านสินค้าหลัก : พืชผัก

2.4.12 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอบ่อเกลือ
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : ข้าว

2.4.13 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : ไม้ผล

2.4.14 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอภูเพียง
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : มะม่วง

2.4.15 ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอสองแคว
จังหวัดน่าน สินค้าหลัก : มะนาว

2.5 แนวทางในการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ด้านการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี นวัตกรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนี้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565)

2.5.1 ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อยกระดับสู่การทำเกษตรสมัยใหม่ ประสานการทำงานร่วมมือกับหน่วยงานทางวิชาการ สถาบันการศึกษาในพื้นที่ รวมถึงศูนย์เทคโนโลยีเกษตรและนวัตกรรม (Agritech and Innovation Center : AIC) เพื่อนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่เหมาะสมมาถ่ายทอดสู่เกษตรกร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ การลดต้นทุนการผลิต การพัฒนาคุณภาพผลผลิต และสร้างมูลค่าเพิ่ม

2.5.2 สนับสนุนให้เกษตรกรเข้าถึงเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร จากแหล่งต่างๆ และนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาระดับการผลิตสินค้าเกษตรเข้าสู่การเกษตรสมัยใหม่

2.5.3 ส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อพัฒนาการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ผลผลิตเกษตร พัฒนาระบบฐานข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่น และกำหนดแนวทางส่งเสริมควบคู่ไปกับการอนุรักษ์

2.5.4 สร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการกับสถาบันการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการเกษตร

2.5.5 ส่งเสริมและสนับสนุนเทคโนโลยี นวัตกรรม และการบริการด้านการเกษตร ให้เจ้าหน้าที่ สามารถใช้เครื่องมือในการส่งเสริม และพัฒนาการผลิต ตลอดจนการแก้ไขปัญหาทางด้านการเกษตรให้แก่เกษตรกรได้

2.6 องค์ประกอบของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับอำเภอ ประกอบด้วย

2.6.1 ประธานเกษตรกรต้นแบบ จำนวน 1 คน

2.6.2 กรรมการ

1) เกษตรกรผู้นำหรืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หรืออาสาสมัครเกษตร (อกษ.) ในตำบลละ 1 คน

2) เกษตรกรของศูนย์เครือข่ายของ ศพก. ระดับอำเภอ จำนวนไม่น้อยกว่า 3 คนแต่ไม่เกิน 5 คน เท่าจำนวนที่มีอยู่เป็นกรรมการ ทั้งนี้ เกษตรกรของศูนย์เครือข่ายของ ศพก.ระดับอำเภอ ต้องเป็นเกษตรกรที่มีการดำเนินงานด้านการเกษตร หรือด้านอื่น

ที่เกี่ยวข้องจนประสบความสำเร็จ หรือมีผลการดำเนินงานเป็นที่ประจักษ์และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สนับสนุนการดำเนินงานของศพก. ในอำเภอ

3) ผู้แทน ศบกต. หนึ่งคน

4) ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 คนแต่ไม่เกิน 5 คน ในกรณีที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ในชุมชนมีจำนวนไม่ถึง 3 คน ให้มีผู้ทรงคุณวุฒิเท่าจำนวนที่มีอยู่เป็นกรรมการ ทั้งนี้ผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ให้เกษตรอำเภอ เสนอชื่อผู้ที่ได้รับความเชื่อถือ ยอมรับ ทางด้าน การเกษตร และสหกรณ์ในชุมชน และมีจิตอาสาในการถ่ายทอดความรู้สู่เกษตรกร (สามารถระบุสาขา ความเชี่ยวชาญของผู้ทรงคุณวุฒิในคำสั่งแต่งตั้งได้ เช่น สาขาเศรษฐกิจพอเพียง สาขาเกษตรอินทรีย์ สาขาการจัดการดินและน้ำ สาขาผู้ประกอบการเกษตร และสาขาการบริหารงานสหกรณ์การเกษตร เป็นต้น)

2.6.3. ผู้ประสานงาน เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประจำสำนักงานเกษตรอำเภอ จำนวน 1 คน

2.7 แนวทางการประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ระดับจังหวัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2566)

กรมส่งเสริมการเกษตร ได้กำหนดให้มีการประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบที่มีผลงานดีเด่นในการบริหารจัดการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรที่เป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และเป็นตัวอย่างในการขยายผลการส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรการใช้เทคโนโลยี และนวัตกรรมทางด้านการเกษตรในชุมชน และพื้นที่อื่น โดยมีหลักเกณฑ์การประกวดศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ดังนี้

2.7.1 การพัฒนาศักยภาพศพก. ประกอบไปด้วย

1) เกษตรกรต้นแบบ จะต้องเป็นผู้ที่มีองค์ความรู้วิชาการมีภูมิปัญญาหรือนวัตกรรมนำมาใช้ใน ศพก. รู้จักประยุกต์ใช้องค์ความรู้หรือภูมิปัญญาในการแก้ไข

2) แปลงเรียนรู้ เป็นแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบ มีการจัดการแปลงที่เหมาะสมที่จะใช้เป็นตัวอย่าง สาธิตและฝึกปฏิบัติ ได้

3) ฐานเรียนรู้ เป็นฐานเรียนรู้ที่ใช้ของจริงเป็นฐานเรียนรู้สามารถฝึกปฏิบัติได้ และจะต้องเป็นฐานเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้

4) หลักสูตรเรียนรู้ ต้องมีเนื้อหาวิชาตรงกับหลักสูตรที่ตรงตามความต้องการของชุมชนและมีวิธีการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย

2.7.2 การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน มีการบริหารงานโดยคณะกรรมการศูนย์ฯ ร่วมจัดทำมีแผนการดำเนินงาน ประสานงานกับศพก.เครือข่าย กลุ่มแปลงใหญ่ และหน่วยงานภาคีเครือข่าย เพื่อให้เกิดการพัฒนาในศูนย์ ฯ

2.7.3 การสนับสนุนการให้บริการของ ศพก. การถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร และผู้ที่สนใจ รับฟัง แก้ปัญหา เรื่องร้องเรียนด้านการเกษตร เบื้องต้น และบริการทางการเกษตรกับผู้สนใจ

2.7.4 การพัฒนาเกษตรกร ร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ อบรมและศึกษาดูงานจากแหล่งเรียนรู้ที่มีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อนำมาพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ และถ่ายทอดความรู้แก่ผู้สนใจ

2.7.5 การติดตามและรายงานผล ติดตามผลผู้มาใช้บริการหลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้อย่างสม่ำเสมอ

3. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดและทฤษฎีการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร ประกอบด้วย ความหมายและความสำคัญของการพัฒนากิจการเกษตร รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตร ความหมายและความสำคัญของเครือข่าย และการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตร ดังนี้

3.1 ความหมายและความสำคัญของการพัฒนากิจการเกษตร

พงษ์ศักดิ์ อังกลีสิทธิ์ (2564) กล่าวว่า การส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรเป็นการพัฒนาความรู้ของเกษตรกรให้สามารถพัฒนาการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ คือ การมุ่งเน้นพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้เกิดความรู้ ความคิด และยอมรับเทคโนโลยีการผลิต เพื่อนำไปประกอบกับภูมิปัญญาตนเอง ในการส่งเสริมสร้างประสิทธิภาพการผลิต อันเป็นผลต่อการเพิ่มผลผลิต รายได้ เศรษฐกิจและพัฒนาครอบครัวเกษตรกร และสังคมชุมชนในชนบท ให้เกิดสภาวะการกินพอกดี อยู่พอดี มีความสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้

3.2 รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมการเกษตร

พลสรอายุ สราญรมย์ (2564) กล่าวว่า รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมเกษตรนั้นได้จำแนกตามวิธีและกระบวนการทำงาน ได้หลายรูปแบบ ซึ่งในแต่ละรูปแบบสามารถนำมาประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์ในพื้นที่นั้นๆ รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมเกษตรจำแนกตามกรรมวิธีการทำงานได้หลายแบบ ได้แก่

3.2.1 รูปแบบการฝึกอบรมและเยี่ยมเยือน มีองค์ประกอบ 2 ส่วน คือ การฝึกอบรม (Training :T) และเยี่ยมเยือน (Visiting:V) จะต้องมีการดำเนินการควบคู่กันไปถึงจะทำให้การส่งเสริมประสบความสำเร็จ

3.2.2 รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมแบบการบริการเบ็ดเสร็จ ซึ่งแนวทางที่จะทำให้ประสบความสำเร็จได้ต้องมาจากหลายๆแนวทาง ดังนี้

- 1) การเพิ่มจุดการให้บริการในพื้นที่ โดยมีการคัดเลือกพื้นที่ที่จะให้บริการที่สะดวกแก่ประชาชนโดยการบริการของภาครัฐร่วมกับภาคประชาชน
- 2) การสร้างเครือข่ายเกษตรกรต้นแบบ มีการจัดการฝึกอบรมแก่เกษตรกรต้นแบบ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบเพื่อนำไปถ่ายทอดในพื้นที่
- 3) การสำรวจข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในพื้นที่ การสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกษตรกร โครงสร้างภาคการเกษตร เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาการในพื้นที่นั้นๆ
- 4) การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตรในระดับพื้นที่ มีการจัดทำเวทีชุมชนรวบรวมข้อมูลพื้นฐานทางกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจและสังคม เพื่อจัดทำแผนการพัฒนาในระดับพื้นที่ต่อไป
- 5) การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มีการคัดเลือกภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อจัดทำองค์ความรู้ทางการเกษตรให้กับชุมชน
- 6) การถ่ายทอดความรู้ มีการจัดเวทีเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ เพื่อให้เกษตรกรได้เข้ามารับบริการได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากการฝึกอบรมและการปฏิบัติจริง
- 7) การรวมกลุ่มและพัฒนากลุ่ม เพื่อให้เกษตรกรร่วมกันบริหารศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ

8) การบริการข้อมูลและเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ มีการตั้งตัวแทนหมู่บ้าน เพื่อสำรวจข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาความต้องการทางด้านการเกษตรเพื่อวางแผนการพัฒนา ทางด้านการเกษตรต่อไป

3.2.4 รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรแบบโครงการ

ประกอบไปด้วย 3 ลักษณะสำคัญ คือ โครงการแบบลูกโซ่ แบบเครือข่าย และแบบครบวงจร ซึ่งในการดำเนินการโครงการ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ระยะเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดที่ชัดเจน ขอบเขตพื้นที่การดำเนินงาน ขอบเขตการบริหารและความรับผิดชอบที่เป็นเอกเทศ รูปแบบการดำเนินงานที่สอดคล้องกลมกลืนกัน และการทำสัญญากับผู้ที่เกี่ยวข้อง

3.2.5 รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตรแบบผสมผสาน

มีความสำคัญและมีการนำมาประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย โดยเกิดจากการผสมผสานการส่งเสริมต่างๆ มีการนำส่วนที่ดี มาผสมผสานความรู้เชิงสหวิทยาการให้เข้าเป็นหนึ่งเดียวเพื่อลดการทับซ้อน รวมถึงการประหยัดทรัพยากรบุคคล งบประมาณ เวลา เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการส่งเสริม

3.3 ความหมายและความสำคัญของเครือข่าย

เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2564) ได้กล่าวถึงความหมายและความสำคัญของเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนากิจการเกษตร มีลักษณะของการเชื่อมโยงเครือข่ายประกอบไปด้วย 4 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

- 1) เป็นความสัมพันธ์ของ หน่วยงานย่อยที่ประกอบเข้ากันเป็นเครือข่าย ซึ่งอาจจะ เป็นได้ทั้งปัจเจกบุคคล กลุ่ม สถาบัน เป็นต้น
- 2) ความสัมพันธ์ดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการมีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร หรือร่วมทำกิจกรรมเพื่อให้เกิด เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์
- 3) ความสัมพันธ์ภายในเครือข่ายที่มีอิสระต่อกัน ซึ่งสมาชิกแต่ละคนจะมีเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์ของตนเองอยู่แล้วซึ่งในการร่วมกันเป็นเครือข่าย เพื่อวัตถุประสงค์บางประการ ร่วมกันเท่านั้น
- 4) เป็นความสัมพันธ์ทางโครงสร้างแบบแนวระนาบ/แนวนอน (horizontal) ซึ่งโดยทั่วไปจะมีความสัมพันธ์ของสมาชิกจะมีความเสมอภาคกัน ไม่เป็นลำดับชั้น (hierachy) มีความสัมพันธ์เสมอภาคเท่าเทียมกัน

3.4 การสื่อสารในการส่งเสริมการเกษตร

เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2560) กล่าวถึงการสื่อสารในงานส่งเสริมการเกษตร สามารถแบ่งประเภทของการสื่อสารออกเป็น 3 รูปแบบ คือ แบบรายบุคคล (individual methods) แบบกลุ่ม (group methods) และแบบมวลชน (mass methods) โดยจะต้องศึกษารายละเอียดโครงการวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย วิเคราะห์เนื้อหาที่ต้องการเผยแพร่ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจเลือกใช้การสื่อสารได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ โดยมีสื่อในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร ดังนี้

- 1) สื่อบุคคลเป็นวิธีการสื่อสารที่ใช้บุคคลเป็นเครื่องมือในการสื่อสาร ทั้งที่แบบ เป็นทางการ เช่น การอภิปราย การบรรยาย การประชุม การแลกเปลี่ยน การสัมมนา และแบบ ไม่เป็นทางการ เพื่อให้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ หรือเพื่อชักจูงใจ ก่อให้เกิดการปฏิบัติตาม
- 2) สื่อสิ่งพิมพ์ เป็นสื่อที่ต้องคำนึงถึงหลักการใช้รูปภาพ และเนื้อหาที่ง่ายต่อความเข้าใจ ในการอธิบายความหมาย โดยสื่อสิ่งพิมพ์ที่ถูกนำมาใช้ในการส่งเสริมการเกษตร เช่น เอกสาร เผยแพร่วารสาร แผ่นพับ ใบปลิว ฯลฯ
- 3) สื่อกระจายภาพและเสียง เป็นการกระจายเสียงและการแพร่ภาพผ่านทางวิทยุกระจายเสียง หรือการออกอากาศทางโทรทัศน์ไปสู่ผู้รับสารในลักษณะของการสื่อสารมวลชน โดยใช้คลื่นวิทยุ คลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า สายเคเบิล ดาวเทียม หรือระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เป็นพาหะในการนำส่งสัญญาณในการกระจายภาพ
- 4) สื่อออนไลน์ เป็นสื่อที่มีการประยุกต์ใช้ทรัพยากรในทางระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ บูรณาการร่วมกับเทคโนโลยีโทรคมนาคมเพื่อนำมาใช้ในการติดต่อสื่อสาร เพื่อให้ผู้รับสารและผู้ส่งสารสามารถที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันได้ ในรูปแบบของสื่อดิจิทัลประเภทต่าง ๆ เช่น การแบ่งปันภาพถ่าย วิดีโอ และการส่งข้อความ

นอกจากนี้การใช้โทรศัพท์มือถือเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนในทุกระดับทุกสาขาอาชีพมากขึ้น และไม่เพียงแต่ใช้เพื่อพูดคุยเท่านั้น แต่ยังถูกพัฒนาให้เป็นสมาร์ตโฟนที่มีรูปแบบการใช้งานที่หลากหลาย ซึ่งเว็บไซต์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ระบุว่าสำหรับหน่วยงานในสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำโมบายแอปพลิเคชัน (Mobile Application) เพื่อเป็นช่องทางการให้บริการด้านการเกษตรแก่เกษตรกรและประชาชนทั่วไปทำให้สามารถสืบค้นข้อมูลด้านการเกษตรตลอดจนเข้าถึงระบบการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้ง่ายและสะดวกยิ่งขึ้น

4. ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

4.1 สภาพทางสังคม

กิตติมา แซ่จิว (2560) ศึกษา การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดปทุมธานี พบว่า คณะกรรมการ ศพก.ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 55 ปี มีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา อาชีพหลัก ประกอบการเกษตร มีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 2.45 คน รายได้ของครอบครัว เฉลี่ย 258,098.96 บาทต่อปี ระยะเวลาการเป็น คณะกรรมการเฉลี่ย 2.69 ปี ตำแหน่งทางสังคมเป็นผู้นำทางการเกษตร เช่น หมอдинอาสา อาสาสมัครเกษตร (อกม.) เป็นผู้ใหญ่บ้าน และคณะกรรมการหมู่บ้าน ประสบการณ์ด้านการเกษตร เฉลี่ย 20.92 ปี ได้รับแหล่งความรู้หรือข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรมากกว่า ครึ่งจากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ คณะกรรมการ ศพก. มีการรับรู้หน้าที่ในระดับมากที่สุดในการจัดการงานวันถ่ายทอดเทคโนโลยีเพื่อเริ่มฤดูกาลผลิตใหม่ (Field Day) และในระดับน้อยที่สุดในประเด็นการประชุมวิเคราะห์ศักยภาพ ศพก. และ กำหนดแนวทางการพัฒนาให้สอดคล้องกับนโยบาย คณะกรรมการ ศพก.มีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

4.2 การดำเนินงาน

นันทริยา สุวรรณล้อม (2559) ศึกษาการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่าเกษตรกรมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่เกษตรกรมีความพึงพอใจมากที่สุดคือ ด้านเกษตรกรต้นแบบ รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการของ ศพก. ในขณะที่ประเด็นที่เกษตรกรมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านการให้บริการของ ศพก.และด้านองค์ประกอบของ ศพก.

ภูธีร์รันทร ชันสัมฤทธิ์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดนครพนมพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของ ศพก. พบว่า สถานภาพทางสังคม จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม และความถี่ในการรับข่าวสารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เกษตรกรมีปัญหากับการมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานของ ศพก.ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย (ค่าเฉลี่ย 2.30) โดยเกษตรกรเห็นด้วยกับข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมในด้านต่างๆ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.81)

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562) ประเมินผลการดำเนินงานของ ศพก. พบว่า ศพก. เป็นแหล่งเรียนรู้การเกษตรของชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง แต่ไม่มีกระบวนการจัดเก็บข้อมูลองค์ความรู้ฯ รายละเอียดการสนับสนุนของหน่วยงาน ชื่อหน่วยงาน อย่างเป็นระบบ และการดำเนินงาน ศพก. ต้องอาศัยศูนย์เครือข่ายเพื่อเข้าถึงเกษตรกรทุกพื้นที่ เนื่องจากมีความหลากหลายของกิจกรรมทางการเกษตรและกระจายอยู่ทั่วอำเภอ แต่ศูนย์เครือข่ายจำนวนมากมีศักยภาพไม่เพียงพอ เช่น ไม่มีฐานเรียนรู้ ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินงาน เป็นต้น การจัดอบรม หลักสูตร ถ่ายทอดความรู้ของหน่วยงานต่าง ๆ มีความซ้ำซ้อน เน้นด้านการผลิต เชื่อมโยงการตลาดยังมีน้อย

มาศวิภา เตโซ (2562) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี พบว่าผลการดำเนินงาน เกษตรกรมีความสนใจและพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ประเด็นเป็นพื้นที่เดินทางสะดวก ด้านการดำเนินงาน อยู่ระดับมาก ประเด็นมีการประชุมเชื่อมโยงเครือข่าย ปัญหาการดำเนินงาน ด้านแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ประเด็นแปลงสาธิตขาดความพร้อมในการเข้ามาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ประเด็นการให้บริการไม่สามารถบริการทางการเกษตรได้อย่างครอบคลุม และ แนวทางพัฒนาที่สำคัญ คือ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบ ขยายผลเกษตรกรต้นแบบ สร้างทายาทเกษตรกร พัฒนาบุคลากรพัฒนา แปลงเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ให้ตอบโจทย์ชุมชน พัฒนาฐานเรียนรู้ให้มีความพร้อม สร้างและพัฒนา เครือข่าย ให้การบริการและติดตามผู้ใช้บริการ บูรณาการการทำงานและเชื่อมโยงเครือข่าย

4.3 ปัญหาการดำเนินงาน

อัญชลี ปัญญาควาว (2559) ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา พบว่าเกษตรกรต้นแบบ ต้องเป็นเกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกจากสำนักงานเกษตรอำเภอ ซึ่งมีคุณสมบัติคือ เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและเต็มใจที่จะถ่ายทอดองค์ความรู้ และประสบการณ์ให้แก่เกษตรกรรายอื่นๆ แต่ ในการคัดเลือกเกษตรกรต้นแบบมีข้อจำกัดคือ ต้องเลือกจากเกษตรกรที่อยู่ในตำบล MRCF นำ ร่องอำเภอละ 1 จุด จึงทำให้เกษตรกรที่ได้รับการคัดเลือกเป็นเกษตรกรต้นแบบยังมีคุณสมบัติไม่ครบ ดังนั้น การดำเนินงานในปัจจุบัน

ของเกษตรกรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้ฯ อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ แต่ขาดการพัฒนาด้านศักยภาพการถ่ายทอดเทคโนโลยี และเกษตรกรต้นแบบมีจำนวนน้อย

ณิชากัทธ ดุลยกุล (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดนราธิวาส พบว่าปัญหาการเชื่อมโยงการทำงานกับศูนย์เครือข่ายและการบูรณาการทำงานของ หน่วยงานภาคีเครือข่าย ปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนา พบว่าปัจจัยภายใน ด้านศักยภาพของเกษตรกร ต้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการบริหารจัดการที่ดีมีการสื่อสารการทำงาน สำหรับปัจจัยภายนอก การมีเครือข่ายและบูรณาการ ทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน สำหรับแนวทางการพัฒนา พบว่าควรเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการผลผลิต รวมถึงการสร้างความเข้มแข็งการทำงานของ คณะกรรมการ และทำงานอย่างมีส่วนร่วม เพื่อยกระดับศูนย์การเรียนรู้ฯ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ภัครชานนท์ สายแก้ว (2560) ศึกษาการจัดการความรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านข้าว ในจังหวัดนครพนม พบว่าคณะกรรมการศูนย์ฯ มีปัญหาในการจัดการความรู้มาก ที่สุดคือด้านการจัดการความรู้ให้เป็นระบบ รองลงมา คือด้านการประมวลและกลั่นกรองความรู้ สำหรับข้อเสนอแนะต่อเจ้าหน้าที่ ควรมีการฝึกปฏิบัติ บุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ในด้านการจัดการความรู้ และ ส่งเสริมให้คณะกรรมการศูนย์ฯ มีการจัดการความรู้ให้เป็นระบบข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานควรมีการกำหนด แนวทางในการจัดการความรู้ที่ชัดเจน มีการส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณ ในการจัดทำชุดองค์ความรู้ของเกษตรกรต้นแบบประจำศูนย์เรียนรู้

4.4 แนวทางการพัฒนา

นิชา จรรย์โยธิน (2562) ศึกษาการใช้สื่อทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดใน อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราชพบว่า สื่อบุคคล เกษตรกรมีความต้องการมาก ในประเด็นการถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รองลงมาคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน และอาสาสมัครหมู่บ้าน ต้องการในระดับปานกลาง คือพนักงานเอกชน และสื่อสิ่งพิมพ์ ต้องการในระดับมาก ได้แก่ ไปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือ ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคม ต้องการในระดับมาก ได้แก่ วิทยุ และยูทูบ

สุพรรณ บุตรด้วง (2560) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้ การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่าแนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน ศพก. ที่สำคัญ คือ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนา แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ให้มีความพร้อม

พัฒนาหลักสูตรให้ตอบโจทย์ชุมชน เพิ่มเติมความรู้และเทคนิค การถ่ายทอดความรู้ ให้เกษตรกรต้นแบบ บูรณาการการดำเนินงานและเชื่อมโยงเครือข่าย ให้การบริการและติดตาม ผู้มาใช้บริการ สร้างทายาทเกษตรกรต้นแบบ และพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร

รุ่งทิพา วงศ์รักษงาน (2562) ศึกษาการส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ ด้านการเกษตรของเกษตรกร ตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่าเกษตรกร ให้ข้อเสนอแนะต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คือ ควรนำเสนอข้อมูลในรูปแบบสื่อวิดีโอ ในลักษณะ ความรู้ด้านการเกษตร โดยข้อมูลมีความถูกต้อง น่าติดตาม ดูย้อนหลังได้ วิดีโอสั้นกว่า 30 นาที และช่องทางออนไลน์สามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้รวดเร็ว โดยการส่งเสริมเกษตรกรควรเลือกใช้ ช่องทางยูทูป เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ และไลน์

กล่าวโดยสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการส่งเสริม และพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ได้กำหนดตัวแปรงานวิจัย ดังนี้

1) สภาพพื้นฐานของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต สินค้าเกษตร จังหวัดน่าน โดยได้ศึกษา สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สภาพพื้นฐานทางสังคม ประกอบด้วยตำแหน่งในศูนย์ ระยะเวลา การเป็นคณะกรรมการ เหตุผลการเป็นสมาชิกและการใช้บริการ ประโยชน์ที่ได้รับจากศูนย์ ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร และสภาพทางเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ลักษณะการถือครองที่ดิน ประเภทการเกษตรที่ทำ อาชีพนอกภาคการเกษตร และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรับสื่อ

2) การดำเนินงานของ ศพก. ประกอบด้วย การดำเนินงานในด้านการพัฒนา ศักยภาพ ศพก. ด้านการบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ด้านการสนับสนุนการใช้บริการ ศพก. ด้านการพัฒนาเกษตรกร และด้านการติดตามและรายงานผล

3) ปัญหาในการดำเนินงานของ ศพก. ประกอบด้วย ปัญหาในการดำเนินงาน ในด้านการพัฒนาศักยภาพ ศพก. ด้านการบริหารจัดการเพื่อการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. ด้านการสนับสนุนการใช้บริการ ศพก. ด้านการพัฒนาเกษตรกร และด้านการติดตามและรายงานผล

4) ความต้องการการส่งเสริม ประกอบไปด้วย ความต้องการการส่งเสริมความรู้
ความต้องการช่องทางในการส่งเสริม และความต้องการวิธีการส่งเสริม

5) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงาน สามารถนำข้อมูลมาใช้เพื่อเป็นแนวทางการ
ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัด
น่าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน มีวิธีการดำเนินการวิจัยในด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ศึกษา คือ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับอำเภอ จังหวัดน่าน จำนวน 15 อำเภอ ประจำปีงบประมาณ 2565 ในพื้นที่จังหวัดน่าน จำนวน 286 ราย (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2565)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการประมาณขนาดตัวอย่างของ Taro Yamane (Yamane 1973:1088 อ้างในจินดา ขลิบทอง, 2564:21) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+(Ne)^2}$$

กำหนดให้ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad N &= 286 \\ e &= 0.05 \\ n &= \frac{286}{1+286(0.05)^2} \\ n &= 166.76 \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 167 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.3 ของประชากร

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่าง สุ่มตัวอย่างจำนวน 167 ราย โดยวิธีการสุ่มแบบง่าย จากรายชื่อ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระดับอำเภอ จังหวัดน่าน ประจำปีงบประมาณ 2565 ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ (ภาคผนวก ข)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ลักษณะคำถามที่กำหนดคำตอบไว้ให้เลือกตอบ (closed-ended questions) และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็น (open-ended questions) โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (คณะกรรมการ ศพก.) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ข้อมูลด้านสังคม ประกอบด้วย ตำแหน่งในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการ เหตุผลการเข้าร่วมศพก. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมศพก. ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ลักษณะการถือครองที่ดิน ประเภทการเกษตรที่ทำ อาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำการเกษตร อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับสื่อ ลักษณะคำถามเป็นแบบปลายปิด แบบปลายเปิด แบบให้เลือกหลายคำตอบ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน และมีคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิดให้ผู้ตอบเสนอแนะการดำเนินงาน โดยกำหนดระดับของการดำเนินงานตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ ศพก. ดังนี้

- 1 หมายถึง ดำเนินงานระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ดำเนินงานระดับน้อย
- 3 หมายถึง ดำเนินงานระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง ดำเนินงานระดับมาก
- 5 หมายถึง ดำเนินงานระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานและมีคำถามแบบปลายปิดและปลายเปิดให้ผู้ตอบเสนอแนะปัญหา โดยกำหนดระดับของการดำเนินงาน ดังนี้

- 0 หมายถึง ไม่มีปัญหา
- 1 หมายถึง มีปัญหาระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีปัญหาระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีปัญหาระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีปัญหาระดับมาก
- 5 หมายถึง มีปัญหาระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน โดยแบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังนี้

4.1 ระดับความต้องการส่งเสริม ในการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ในประเด็น เกษตรกรต้นแบบ แปลงเรียนรู้ฐานเรียนรู้ หลักสูตรเรียนรู้

เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ ข้อมูล และการพัฒนาเกษตรกร
สู่ผู้ประกอบการ

4.2 ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริม ผ่านช่องทางสื่อ ได้แก่ สื่อบุคคล
สื่อสิ่งพิมพ์ และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคม

4.3 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม โดยวิธีการบรรยาย สาธิตและศึกษาดูงาน

โดยกำหนดระดับของการดำเนินงาน ดังนี้

- 1 หมายถึง มีความต้องการระดับน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง มีความต้องการระดับน้อย
- 3 หมายถึง มีความต้องการระดับปานกลาง
- 4 หมายถึง มีความต้องการระดับมาก
- 5 หมายถึง มีความต้องการระดับมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือและการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ

การทดสอบความตรง (Validity) โดยนำแบบสัมภาษณ์ เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ตรวจสอบความถูกต้อง และแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

ทดสอบความเที่ยง (Reliability) นำแบบสัมภาษณ์ไปทำการทดสอบ
กับคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดเชียงใหม่ที่มี
ลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 ราย จากนั้นนำผลการสัมภาษณ์มาทดสอบ
หาค่าความเชื่อถือได้ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลจากการ
วิเคราะห์ ผลการทดสอบได้ดังนี้

1) ตอนที่ 2 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.803

2) ตอนที่ 3 ระดับปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ
การผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.804

3) ตอนที่ 4 ระดับความต้องการแนวทางการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาเท่ากับ 0.814

โดยค่าความเที่ยงที่เหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้วัดควรจะมีค่าไม่ต่ำกว่า 0.80 จึงจะสรุปได้ว่าแบบสัมภาษณ์ที่จะนำไปใช้ เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีความเที่ยงสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้ (เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ, 2565, น.53)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 167 ราย ใช้ระยะเวลาเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่าง เดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2566 โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 การเตรียมการและการวางแผนการวิจัย โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนดกรอบแนวคิด และสร้างเครื่องมืองานวิจัย เดือนกันยายน 2565

3.2 การประสานงาน โดยประสานงานกับคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน เพื่อนัดหมายคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กลุ่มตัวอย่างในแต่ละอำเภอ ซึ่งสถานที่นัดหมายเป็นสถานที่ที่คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในอำเภอ เดินทางสะดวก เพื่อให้ผู้วิจัยออกไปสัมภาษณ์ตามแผน ตั้งแต่เดือนมิถุนายน 2566

3.3 การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สัมภาษณ์เกษตรกร ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ รายชื่อคณะกรรมการกลุ่มตัวอย่าง ดินสอ ปากกา เครื่องคิดเลข และกล้องถ่ายรูป เดือนมิถุนายน 2566

3.4 การวางแผนการสัมภาษณ์ การจัดทำแผนการออกเก็บรวบรวมข้อมูล เดือนมิถุนายน 2566

3.5 การสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูล แนะนำตัวเอง ชี้แจงวัตถุประสงค์ ความสำคัญของเรื่องที่วิจัย และประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย ชี้แจงการตอบแบบสัมภาษณ์ และอ่านคำถามให้ตอบ และผู้สัมภาษณ์บันทึกคำตอบ หรือทำเครื่องหมายตามที่คณะกรรมการฯตอบ เดือนมิถุนายน - สิงหาคม 2566

3.6 การตรวจสอบ ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ เดือนสิงหาคม 2566

3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่จัดเก็บ สรุปผลการวิจัย เขียนรายงานผลการวิจัย เดือน ตุลาคม 2566

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล (data screening) ทำการลบรหัส แล้ววิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการเครือข่ายศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด(maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการแปลความหมายความคิดเห็นจากระดับการดำเนินงาน จากค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้

1.00 – 1.80 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อยที่สุด

1.81 – 2.60 หมายถึง เห็นด้วยระดับน้อย

2.61 – 3.40 หมายถึง เห็นด้วยระดับปานกลาง

3.41 – 4.20 หมายถึง เห็นด้วยระดับมาก

4.21 – 5.00 หมายถึง เห็นด้วยระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดน่าน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด(maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.) และการแปลความหมายจากระดับการดำเนินงาน จากค่าคะแนนน้ำหนักเฉลี่ย ดังนี้

1.00 – 1.80 หมายถึง มีปัญหาระดับน้อยที่สุด

1.81 – 2.60 หมายถึง มีปัญหาระดับน้อย

2.61 – 3.40 หมายถึง มีปัญหาระดับปานกลาง

3.41 – 4.20 หมายถึง ดำเนินงานระดับมาก

4.21 – 5.00 หมายถึง ดำเนินงานระดับมากที่สุด

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ในจังหวัดน่าน ใช้สถิติการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดลำดับ ซึ่ง
กำหนดระดับคะแนนประมาณค่าแต่ละระดับไว้ ดังนี้

1.00-1.80 หมายถึง มีความต้องการระดับน้อยที่สุด

1.81-2.60 หมายถึง มีมีความต้องการระดับน้อย

2.61-3.40 หมายถึง มีความต้องการระดับปานกลาง

3.41-4.20 หมายถึง มีความต้องการระดับมาก

4.21-5.00 หมายถึง มีความต้องการระดับมากที่สุด

ตอนที่ 5 แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
วิเคราะห์จากผลการศึกษาตอนที่ 1-4 วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้
การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR ประกอบด้วย ผู้
ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางในการส่งสาร และผู้รับสาร

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์จากประชากร จำนวน 167 ราย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปแบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน

ตอนที่ 2 ผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ตอนที่ 4 แนวทางการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน

1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (คณะกรรมการ ศพก.) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (คณะกรรมการ ศพก.)	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	143	85.6
หญิง	24	14.4
อายุ (ปี)		
ต่ำกว่า 30	1	0.6
31 - 40	10	6.0
41 - 50	48	28.7
51 - 60	67	40.1
61 - 70	35	21.0
71 ขึ้นไป	6	3.6
ค่าต่ำสุด = 26 ค่าสูงสุด = 76 ค่าเฉลี่ย = 54.20 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 9.374		
ระดับการศึกษาสูงสุด		
ประถมศึกษา	14	8.4
มัธยมศึกษาตอนต้น	25	15.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	114	68.3
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส.	5	3.0
ปริญญาตรี	8	4.8
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.6

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (คณะกรรมการ ศพก.) พบว่า **เพศ** คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 85.6 เป็นเพศชาย และร้อยละ 14.4 เป็นเพศหญิง **อายุ** คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 40.1 มีอายุระหว่าง 51-60 ปี รองลงมา ร้อยละ 28.7 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 21.0 มีอายุระหว่าง 61-70 ปี ร้อยละ 6.0 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ร้อยละ 3.6 มีอายุ 71 ปีขึ้นไป และร้อยละ 0.6 มีอายุน้อยกว่า 30 ตามลำดับ โดยมีอายุเฉลี่ย 54.20 ปี อายุสูงสุด 76 ปี อายุต่ำสุด 26 ปี

ระดับการศึกษา คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 68.3 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. รองลงมาร้อยละ 15.0 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 8.4 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 4.8 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 3.0 สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส. และร้อยละ 0.6 สำเร็จการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลด้านสังคม ประกอบด้วย ตำแหน่งในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการ เหตุผลการเข้าร่วมศพก. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมศพก. ตำแหน่งทางสังคม การเป็นสมาชิกกลุ่ม ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านสังคม

n=167

ข้อมูลด้านสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ตำแหน่งในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร		
ประธาน	10	6.0
กรรมการจากเกษตรกรผู้นำตำบล	75	44.9
กรรมการจากเกษตรกรเครือข่ายของ ศพก.	73	43.7
กรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน	9	5.4
ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการ		
1 ปี	28	16.8
4 ปี	139	83.2
ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 4 ค่าเฉลี่ย = 3.5 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 1.124		
เหตุผลการเข้าร่วมศพก.		
เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแนะนำ	146	87.4
ต้องการรับรองความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม	9	5.4
ต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้ผู้อื่นที่สนใจ	5	3.0
ต้องการรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ	3	1.8
ต้องการรับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ	3	1.8
ต้องการเครือข่ายทางด้านการเกษตร	1	0.6

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=167

ข้อมูลด้านสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม ศพก.		
ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม	78	46.7
ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้ผู้อื่นที่สนใจ	63	37.7
ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ	19	11.4
ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ	4	2.4
ได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากภาครัฐ	3	1.8
ตำแหน่งทางสังคม		
ไม่มีตำแหน่ง	116	69.5
มีตำแหน่ง (กรุณาเลือกคำตอบเพียง 1 ข้อ)		
อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)	37	22.2
ผู้ใหญ่บ้าน	6	3.6
ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	5	3.0
กำนัน	1	0.6
หมอดินอาสา	1	0.6
สมาชิก อบต.	1	0.6
สมาชิกกลุ่ม		
กลุ่มแปลงใหญ่	154	92.2
กลุ่มกลุ่มลูกค้า ธกส.	7	4.2
กลุ่มวิสาหกิจชุมชน	3	1.8
กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร	3	1.8

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

n=167

ข้อมูลด้านสังคม	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร		
นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร	167	100.0
สื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เว็ปไซค์ เพจบุ๊ก ยูทูป ไลน์	21	12.6
สื่อโทรทัศน์/วิทยุ	20	12.0
เจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานอื่น	12	7.2
หนังสือเอกสารวิชาการ	10	6.0
นิทรรศการทางวิชาการ	4	2.4
ผู้นำท้องถิ่น	3	1.8
สื่อสิ่งพิมพ์	2	1.2

จากตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นข้อมูลด้านสังคมของเกษตรกร (คณะกรรมการ ศพก.) พบว่า

ตำแหน่งใน ศพก. คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 44.9 เป็นกรรมการจากเกษตรกรผู้นำ ตำบล รองลงมาร้อยละ 43.7 เป็นกรรมการจากเกษตรกรเครือข่ายของ ศพก. ร้อยละ 6.0 เป็นประธาน ศพก. และร้อยละ 5.4 เป็นกรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน ตามลำดับ

ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการ คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 83.2 ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ 4 ปี และร้อยละ 16.8 ดำรงตำแหน่งคณะกรรมการ 1 ปี ตามลำดับ

เหตุผลการเข้าร่วมศพก. คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 87.4 เข้าร่วมจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแนะนำ รองลงมาร้อยละ 5.4 ต้องการรับรองความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม ร้อยละ 3.0 ต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้ผู้อื่นที่สนใจ ร้อยละ 1.8 ต้องการรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ และต้องการรับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ และร้อยละ 0.6 ต้องการเครือข่ายทางด้านการเกษตร ตามลำดับ

ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมศพก. คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 46.7 ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม รองลงมาร้อยละ 37.7 ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้ผู้อื่นที่สนใจ ร้อยละ 11.4 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ ร้อยละ 2.4 ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ และร้อยละ 1.8 ได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากภาครัฐ ตามลำดับ

ตำแหน่งทางสังคม คณะกรรมการ ศพก.ร้อยละ 22.2 มีตำแหน่งเป็นอาสาสมัครเกษตร หมู่บ้าน (อกม.) รองลงมาร้อยละ 3.6 มีตำแหน่งเป็นผู้ใหญ่บ้าน ร้อยละ 3.0 มีตำแหน่งเป็นผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และร้อยละ 0.6 มีตำแหน่งเป็นกำนัน หมอдинอาสา สมาชิกอบต. ตามลำดับ ร้อยละ 69.5 ไม่มีตำแหน่ง

การเป็นสมาชิกกลุ่ม คณะกรรมการ ศพก.ร้อยละ 92.2 เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ รองลงมา ร้อยละ 4.2 เป็นสมาชิกธกส. และร้อยละ 1.8 เป็นกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรและกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตามลำดับ

ช่องทางการรับรู้ข่าวสาร คณะกรรมการ ศพก.ร้อยละ 100 รับรู้จากนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร รองลงมาร้อยละ 12.6 สื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ เพชบุ๊ก ยูทูป ไลน์ ร้อยละ 12.0 สื่อโทรทัศน์/วิทยุ ร้อยละ 7.2 เจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานอื่น ร้อยละ 6.0 หนังสือเอกสารวิชาการ ร้อยละ 2.4 นิทรรศการวิชาการ ร้อยละ 1.8 ผู้นำท้องถิ่น และร้อยละ 1.2 สื่อสิ่งพิมพ์ ตามลำดับ

1.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย ลักษณะการถือครองที่ดิน ประเภทการเกษตรที่ทำ อาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำการเกษตร อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับสื่อ ผลการวิเคราะห์ตารางที่ 4.3 ปรากฏดังนี้

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

		n=167	
ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ		จำนวน	ร้อยละ
		(ราย)	
ลักษณะการถือครองที่ดิน			
1-5 ไร่		12	7.2
6-10 ไร่		117	70.1
11-15 ไร่		31	18.5
16-20 ไร่		4	2.4
มากกว่า 20 ไร่		3	1.8

ค่าต่ำสุด = 1 ค่าสูงสุด = 80 ค่าเฉลี่ย = 2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 0.861

ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

n=167

ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ	จำนวน (ราย)	ร้อยละ
ประเภทการเกษตรที่ทำ		
เกษตรผสมผสาน	93	55.7
ไม้ผล	40	24.0
พืชไร่	12	7.2
ไม้ยืนต้น	12	7.2
พืชผัก	6	3.6
ข้าว	4	2.4
อาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำการเกษตร		
ไม่มี	140	83.8
ธุรกิจส่วนตัว	12	7.2
ค้าขาย	6	3.6
รับจ้าง	6	3.6
รับราชการ รัฐวิสาหกิจ	2	1.2
สมาชิก อบต.	1	0.6
อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับสื่อ		
โทรศัพท์มือถือ	167	100
แท็บเล็ต	2	1.2
คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก	1	0.6
คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	1	0.6

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นข้อมูลด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร (คณะกรรมการ ศพก.) พบว่า

ลักษณะการถือครองที่ดิน คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 70.1 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดจำนวนระหว่าง 6-10 ไร่ รองลงมาร้อยละ 18.5 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดจำนวนระหว่าง 11-15 ไร่ ร้อยละ 7.2 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดจำนวนระหว่าง 1-5 ไร่ ร้อยละ 2.4 มีพื้นที่ถือครองทั้งหมดจำนวนระหว่าง 16-20 ไร่ และร้อยละ 1.8 มีพื้นที่ถือครองมากกว่า 20 ไร่ขึ้นไปตามลำดับ

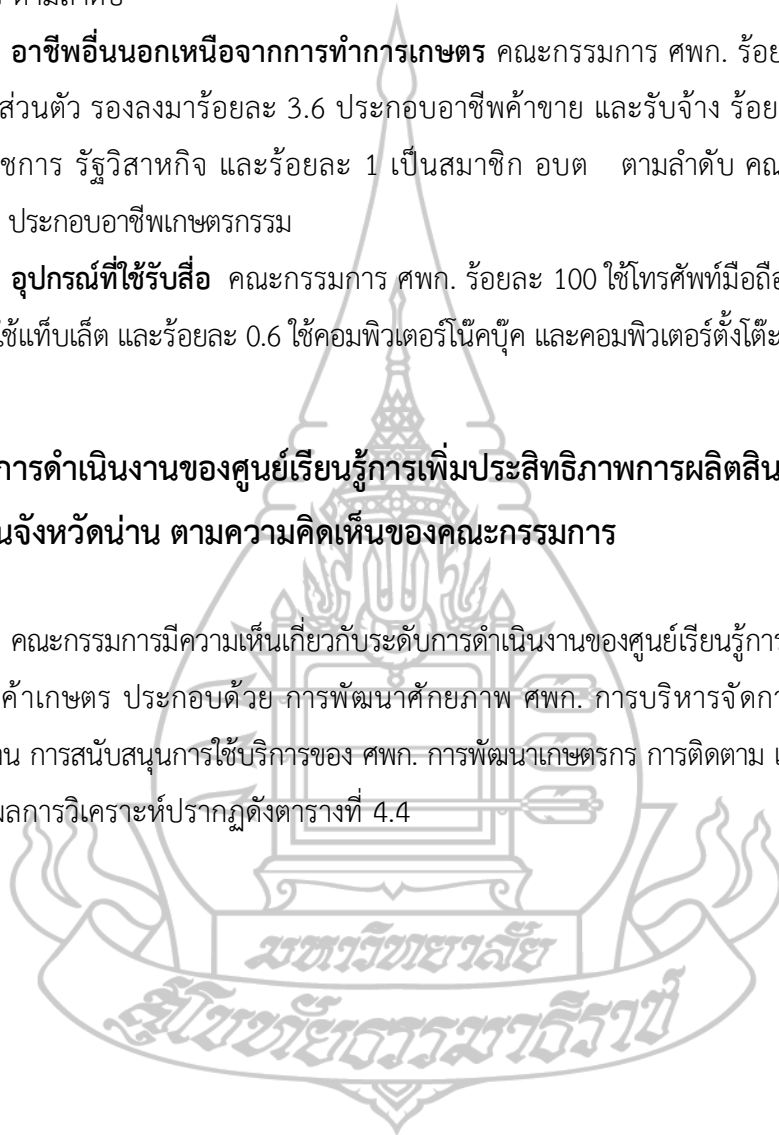
ประเภทการเกษตรที่ทำ คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 55.7 ทำการเกษตรประเภทเกษตรผสมผสาน รองลงมาร้อยละ 24.0 ทำการเกษตรประเภทไม้ผล ร้อยละ 7.2 ทำการเกษตรประเภทพืชไร่ และไม้ยืนต้น ร้อยละ 3.6 ทำการเกษตรประเภทพืชผัก และร้อยละ 2.4 ทำการเกษตรประเภทข้าว ตามลำดับ

อาชีพอื่นนอกเหนือจากการทำการเกษตร คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 7.2 ประกอบอาชีพธุรกิจส่วนตัว รองลงมาร้อยละ 3.6 ประกอบอาชีพค้าขาย และรับจ้าง ร้อยละ 1.2 ประกอบอาชีพรับราชการ รัฐวิสาหกิจ และร้อยละ 1 เป็นสมาชิก อบต. ตามลำดับ คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 83.8 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

อุปกรณ์ที่ใช้รับสื่อ คณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 100 ใช้โทรศัพท์มือถือ รองลงมา ร้อยละ 1.2 ใช้แท็บเล็ต และร้อยละ 0.6 ใช้คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก และคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ ตามลำดับ

ตอนที่ 2 การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดน่าน ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ

คณะกรรมการมีความเห็นเกี่ยวกับระดับการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการ

n=167

ประเด็น	ระดับการดำเนินงานตามความคิดเห็น ของคณะกรรมการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
1. การพัฒนาศักยภาพ							
ศพก.							
1.1 เกษตรกรต้นแบบ							
1.1.1 มีเทคนิค วิธีการ ถ่ายทอด ความรู้ถ่ายทอด การเข้าใจ	0 (0)	0 (0)	18 (10.8)	140 (83.5)	9 (5.4)	3.95 0.400	มาก
1.1.2 ประสบความสำเร็จใน การทำงานเกษตรในพื้นที่	0 (0)	0 (0)	9 (5.4)	156 (93.4)	2 (1.2)	3.96 0.254	มาก
1.1.3 มีภูมิปัญญาหรือ นวัตกรรม มาใช้ใน ศพก.	0 (0)	1 (0.6)	9 (5.4)	153 (91.6)	4 (2.4)	3.96 0.317	มาก
1.1.4 มีการพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	0 (0)	0 (0)	9 (5.4)	155 (92.8)	3 (1.8)	3.96 0.266	มาก
1.2 แปลงเรียนรู้							
1.2.1 เป็นแปลงเรียนรู้ของ เกษตรกรต้นแบบ	0 (0)	0 (0)	7 (4.2)	160 (95.8)	0 (0)	3.96 0.201	มาก
1.2.2 มีการจัดการแปลงที่ เหมาะสมที่ใช้เป็นตัวอย่าง สาธิตและฝึกปฏิบัติได้	0 (0)	0 (0)	8 (4.8)	156 (93.4)	3 (1.8)	3.97 0.256	มาก
1.2.3 ผลิตสินค้าตรง ตามมาตรฐานการผลิตสินค้า เกษตร เช่น GAP เกษตร อินทรีย์	0 (0)	0 (0)	16 (9.6)	151 (90.4)	0 (0)	3.90 0.255	มาก

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=167

ประเด็น	ระดับการดำเนินงานตามความคิดเห็น ของคณะกรรมการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
	1.2.4 มีการนำนวัตกรรมมา ใช้ในแปลงเรียนรู้	0 (0)	5 (3.0)	35 (21.0)	127 (76.0)		
1.2.5 แปลงเรียนรู้มีความ หลากหลาย	4 (2.4)	27 (16.2)	137 (78.4)	5 (3.0)	0 (0)	2.82 0.507	ปานกลาง
1.2.6 มีป้ายการเรียนรู้ให้ เห็นชัดเจน	0 (0)	0 (0)	10 (6.0)	154 (92.2)	3 (1.8)	3.96 0.277	มาก
1.3 ฐานเรียนรู้							
1.3.1 เป็นฐานเรียนรู้ที่ สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้ เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ การผลิตสารชีวภัณฑ์	0 (0)	1 (0.6)	5 (3.0)	157 (94.0)	4 (2.4)	3.98 0.279	มาก
1.3.2 สามารถให้ผู้เข้ามา เรียนรู้ได้ฝึกปฏิบัติได้	0 (0)	0 (0)	11 (6.6)	154 (92.2)	2 (1.2)	3.95 0.275	มาก
1.4 หลักสูตรเรียนรู้							
1.4.1 มีหลักสูตรเรียนรู้ที่ ปฏิบัติได้จริงในชุมชน	0 (0)	0 (0)	69 (41.3)	97 (58.1)	1 (0.6)	3.83 0.254	มาก
1.4.2 มีแผนการเรียนรู้/การ ฝึกอบรม	0 (0)	1 (0.6)	6 (3.6)	159 (95.1)	1 (0.6)	3.96 0.254	มาก
1.4.3 หลักสูตรเรียนรู้ที่เข้าใจ ง่าย	0 (0)	0 (0)	13 (7.8)	151 (90.4)	3 (1.8)	3.94 0.305	มาก
2. การบริหารจัดการเพื่อ ขับเคลื่อนการดำเนินงาน							
2.1 มีแผนการดำเนินงาน ของ ศพก.	0 (0)	0 (0)	9 (5.4)	158 (94.6)	0 (0.0)	3.95 0.226	มาก
2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการใน การดำเนินงาน	0 (0)	6 (0.6)	141 (87.4)	20 (12.0)	0 (0)	3.08 0.387	ปานกลาง

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=167

ประเด็น	ระดับการดำเนินงานตามความ คิดเห็น ของคณะกรรมการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD.)	ความหมาย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
	2.3 ประสานงานและ เชื่อมโยงกับ ศพก.เครือข่าย อื่นๆ	0 (0)	0 (0)	3 (1.8)	164 (98.2)		
2.4 การประชุมเชื่อมโยง ระหว่าง ศพก.และแปลง ใหญ่	0 (0)	0 (0)	141 (84.4)	26 (15.6)	0 (0)	3.16 0.364	ปานกลาง
2.5 บูรณาการร่วมกันกับ หน่วยงานภาคีเครือข่าย	0 (0)	0 (0)	6 (3.6)	161 (96.4)	0 (0)	3.96 0.187	มาก
3. การสนับสนุนการใช้ บริการของ ศพก.							
3.1 การถ่ายทอดความรู้ ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ	0 (0)	6 (3.6)	57 (34.1)	103 (61.7)	1 (0.6)	3.59 0.572	มาก
3.2 ให้บริการข้อมูลข่าวสาร ทางการเกษตร	0 (0)	1 (0.6)	9 (5.4)	155 (92.8)	2 (1.2)	3.95 0.296	มาก
3.3 การให้บริการด้าน การเกษตร	0 (0)	4 (2.4)	83 (49.7)	80 (47.9)	1 (0.6)	3.46 0.546	มาก
3.4 รับฟัง และแก้ปัญหา เรื่องร้องเรียนด้าน การเกษตรเบื้องต้น	0 (0)	20 (12.0)	40 (24.0)	106 (63.5)	1 (0.6)	3.53 0.710	มาก
3.5 ดำเนินงานกับ สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ และ เอกชน ด้านการวิจัย	0 (0)	4 (2.4)	61 (36.5)	100 (59.9)	2 (1.2)	3.60 0.560	มาก
3.6 ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสารของ ศพก.							

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

n=167

ประเด็น	ระดับการดำเนินงานตามความคิดเห็น ของคณะกรรมการ (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย (SD.)	ควา มหม ม าย
	น้อย ที่สุด	น้อย	ปาน กลาง	มาก	มาก ที่สุด		
4. การพัฒนาเกษตรกร							
4.1 มีการจัดกระบวนการ เรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ	0 (0)	0 (0)	6 (3.6)	157 (94.0)	4 (2.4)	3.99 0.245	มาก
4.2 อบรมประธานศูนย์ เครือข่าย	0 (0)	0 (0)	8 (4.8)	155 (92.5)	4 (2.4)	3.98 0.268	มาก
4.3 การศึกษาดูงาน	0 (0)	0 (0)	5 (3.0)	159 (95.2)	3 (1.8)	3.99 0.219	มาก
5. การติดตาม และรายงาน ผลการดำเนินงาน							
5.1 ติดตามผลผู้มาใช้บริการ หลังจากได้รับการถ่ายทอด ความรู้	0 (0)	0 (0)	15 (9.0)	151 (90.4)	1 (0.6)	3.92 0.299	มาก
5.2 สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานการพัฒนาศพก.	0 (0)	0 (0)	12 (7.2)	153 (91.6)	2 (1.2)	3.94 0.284	มาก

จากตารางที่ 4.4 การวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ในประเด็นการพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ผลปรากฏดังนี้

การพัฒนาศักยภาพ ศพก. คณะกรรมการ เห็นว่าผลการดำเนินประเด็นพัฒนาศักยภาพ ศพก. อยู่ในระดับมาก ได้แก่ เป็นฐานเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้ เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ การผลิตสารชีวภัณฑ์ (ค่าเฉลี่ย = 3.98) รองลงมาจัดการแปลงที่เหมาะสมที่ใช้เป็นตัวอย่าง สาธิต และฝึกปฏิบัติได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.98) มีเท่านั้น 6 ประเด็น ได้แก่ ประสบความสำเร็จในการทำเกษตรในพื้นที่ มีภูมิปัญญาหรือนวัตกรรม มาใช้ใน ศพก. มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเป็นแปลงเรียนรู้ของ

เกษตรกรต้นแบบ มีป้ายการเรียนรู้ให้เห็นชัดเจน และมีแผนการเรียนรู้/การฝึกอบรม (ค่าเฉลี่ย = 3.96) มีเท่ากัน 2 ประเด็น ได้แก่ เทคนิค วิธีการถ่ายทอด ความรู้ต่อการเข้าใจ และสามารถให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้ฝึกปฏิบัติได้ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) หลักสูตรเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ผลผลิตสินค้าตรงตามมาตรฐานการผลิตสินค้าเกษตร เช่น GAP เกษตรอินทรีย์ (ค่าเฉลี่ย = 3.90) มีหลักสูตรเรียนรู้ที่ปฏิบัติได้จริงในชุมชน (ค่าเฉลี่ย = 3.83) มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในแปลงเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.73) และอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ แปลงเรียนรู้มีความหลากหลาย (ค่าเฉลี่ย = 2.82) ตามลำดับ

การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน พบว่าผลการดำเนินประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ประสานงานและเชื่อมโยงกับ ศพก. เครือข่ายอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย = 3.98) รองลงมา มีเท่ากัน 2 ประเด็น ได้แก่ มีแผนการดำเนินงาน ของ ศพก. และการประชุมเชื่อมโยงระหว่าง ศพก. และแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.16) และแต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.08) ตามลำดับ

การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. พบว่าผลการดำเนินประเด็นการสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้ที่สนใจ (ค่าเฉลี่ย = 3.96) รองลงมา การให้บริการด้านการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 3.95) ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย = 3.60) ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 3.59) ดำเนินงานกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้านการวิจัย (ค่าเฉลี่ย = 3.53) และรับฟัง และแก้ปัญหา เรื่องร้องเรียนด้านการเกษตรเบื้องต้น (ค่าเฉลี่ย = 3.46) ตามลำดับ

การพัฒนาเกษตรกร พบว่าผลการดำเนินประเด็นการพัฒนาเกษตรกรอยู่ในระดับมากทุกประเด็น มีเท่ากัน 2 ประเด็น ได้แก่ มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ และการศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.99) และอบรมประธานศูนย์เครือข่าย (ค่าเฉลี่ย = 3.98) ตามลำดับ

การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน พบว่าผลการดำเนินประเด็นการติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานการพัฒนาศพก. (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ติดตามผลผู้มาใช้บริการหลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.92) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา						เฉลี่ย	SD.	ความหมาย
	ไม่มี	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด			
	0	1	2	3	4	5			
1. การพัฒนาศักยภาพ ศพก.									
1.1 เกษตรกรต้นแบบ	121 (72.5)	28 (16.8)	13 (7.8)	4 (2.4)	1 (0.6)	0 (0)	1.52	0.829	น้อยที่สุด
1.2 แปลงเรียนรู้	123 (73.7)	23 (13.8)	13 (7.8)	7 (4.2)	1 (0.6)	0 (0)	1.68	0.829	น้อยที่สุด
1.3 ฐานเรียนรู้	125 (74.9)	28 (16.8)	12 (7.2)	2 (1.2)	0 (0)	0 (0)	1.38	0.582	น้อยที่สุด
1.4 หลักสูตรเรียนรู้	133 (79.6)	25 (15.0)	5 (3.0)	4 (2.4)	0 (0)	0 (0)	1.38	0.697	น้อยที่สุด
2. การบริหารจัดการ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน									
2.1 การประสานงาน และเชื่อมโยงกับศพก. เครือข่ายอื่นๆ	1 (0.6)	2 (1.2)	10 (6.0)	152 (91.0)	2 (1.2)	0 (0)	2.93	0.341	ปานกลาง

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา						เฉลี่ย	SD.	ความหมาย
	ไม่มี	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก			
	0	ที่สุด	ที่สุด	กลาง	4	ที่สุด			
2.2 การประชุม เชื่อมโยงระหว่าง ศพท.และแปลงใหญ่	1 (0.6)	8 (4.8)	23 (13.8)	21 (12.6)	115 (68.9)	0 (0)	3.46	0.903	ปานกลาง
2.3 บูรณาการ ร่วมกันกับหน่วยงาน ภาคีเครือข่าย	0 (0)	11 (6.6)	96 (57.5)	50 (29.9)	10 (6.0)	0 (0)	2.35	0.695	น้อย
3. การสนับสนุนการ ใช้บริการของ ศพท.									
3.1 การถ่ายทอด ความรู้ให้กับ เกษตรกรและผู้ สนใจ									
3.1 การถ่ายทอด ความรู้ให้กับ เกษตรกรและผู้ สนใจ	118 (70.7)	32 (19.2)	17 (10.2)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1.35	0.481	น้อยที่สุด
3.2 การบริการข้อมูล									
3.2 การบริการข้อมูล ข่าวสารทาง การเกษตร	122 (73.1)	21 (12.6)	23 (13.8)	1 (0.6)	0 (0)	0 (0)	1.56	0.546	น้อยที่สุด
3.3 ประชาสัมพันธ์									
3.3 ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารของ ศพท.	140 (83.8)	20 (12.0)	3 (1.8)	0 (0)	0 (0)	0 (0)	1.41	0.707	น้อยที่สุด

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา							SD.	ความหมาย
	ไม่มี	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก	เฉลี่ย		
	0	ที่สุด	ที่สุด	กลาง	4	ที่สุด	5		
4. การพัฒนา									
เกษตรกร									
4.1 อบรม	0 (0)	37 (22.2)	84 (50.3)	36 (21.6)	10 (6.0)	0 (0)	2.11	0.817	น้อย
4.2 การศึกษาดูงาน	0 (0)	40 (24.0)	51 (30.5)	67 (40.1)	9 (5.4)	0 (0)	2.27	0.888	น้อย
5. การติดตามและ									
รายงานผลการ									
ดำเนินงาน									
การนำความรู้ไปใช้	85 (50.9)	36 (21.6)	30 (18.0)	16 (9.6)	0 (0)	0 (0)	1.76	0.763	น้อยที่สุด
ประโยชน์									

จากตารางที่ 4.5 การวิเคราะห์ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ในประเด็นการพัฒนาศักยภาพ ศพก. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. การพัฒนาเกษตรกร การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ผลปรากฏดังนี้

การพัฒนาศักยภาพ ศพก. พบว่าปัญหาในการดำเนินประเด็นการพัฒนาศักยภาพ ศพก. อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกประเด็น ได้แก่แปลงเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 1.68) รองลงมาเกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย = 1.52) มีเท่ากับ 2 ประเด็น ได้แก่ ฐานเรียนรู้และหลักสูตรเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 1.38) ตามลำดับ

การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน พบว่าปัญหาในการดำเนินประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่การประชุมเชื่อมโยงระหว่างศพก.และแปลงใหญ่ (ค่าเฉลี่ย = 3.46) รองลงมาอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่การประสานงานและเชื่อมโยงกับศพก.เครือข่ายอื่นๆ (ค่าเฉลี่ย = 2.93) และอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ บูรณาการร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย (ค่าเฉลี่ย = 2.35) ตามลำดับ

การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. พบว่าปัญหาในการดำเนินประเด็นการสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกประเด็น ได้แก่ การบริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร (ค่าเฉลี่ย = 1.56) รองลงมาประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพก. (ค่าเฉลี่ย = 1.41) และการถ่ายทอดความรู้กับเกษตรกรและผู้สนใจ (ค่าเฉลี่ย = 1.35) ตามลำดับ

การพัฒนาเกษตรกร พบว่าปัญหาในการดำเนินประเด็นการพัฒนาเกษตรกรอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 2.27) และการอบรม (ค่าเฉลี่ย = 2.11) ตามลำดับ

การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน พบว่าปัญหาในการดำเนินประเด็นการติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ (ค่าเฉลี่ย = 1.76)

ข้อเสนอแนะ

จากข้อมูลการสัมภาษณ์คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่านได้เสนอแนะเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน สรุปดังนี้

1) มีจำนวนคณะกรรมการ ศพก. 17 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 จากคณะกรรมการ ศพก. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 167 คน ให้ข้อเสนอแนะความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ควรที่จะมีความต่อเนื่องกันในแต่ละปี

2) มีจำนวนคณะกรรมการ ศพก. 110 คน คิดเป็นร้อยละ 65.8 จากคณะกรรมการ ศพก. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 167 คน ให้ข้อเสนอแนะการประชุมคณะกรรมการ ศพก. ควรมีการปรับลดจำนวนครั้งในการประชุม จาก 4 ครั้งต่อปี เป็น 2 ครั้ง

3) มีจำนวนคณะกรรมการ ศพก. 132 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0 จากคณะกรรมการ ศพก. กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 167 คน ให้ข้อเสนอแนะควรเพิ่มค่าใช้จ่ายในการเดินทางให้แก่ผู้อบรม

ตอนที่ 4 ความต้องการการส่งเสริมความรู้

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดน่าน จำนวน 167 ราย ในประเด็นต่างๆ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏดังนี้

4.1 ความต้องการความรู้

ตารางที่ 4.6 ความต้องการการส่งเสริมความรู้

ประเด็น	ระดับความต้องการการส่งเสริม (จำนวน/ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	น้อย	น้อย	ปาน	มาก	มาก		
	ที่สุด	กลาง	ที่สุด				
1. เกษตรกรต้นแบบ	0 (0)	0 (0)	14 (8.4)	148 (88.6)	5 (3)	3.95	มาก
2. แปลงเรียนรู้	0 (0)	0 (0)	3 (1.8)	150 (89.8)	14 (8.4)	4.07	มาก
3. ฐานเรียนรู้	0 (0)	0 (0)	2 (1.2)	163 (97.6)	2 (1.2)	4.00	มาก
4. หลักสูตรเรียนรู้	0 (0)	1 (0.6)	0 (0)	149 (90.4)	17 (0.6)	4.09	มาก
5. เทคนิคการถ่ายทอด ความรู้	0 (0)	0 (0)	18 (10.8)	146 (87.4)	3 (1.8)	3.91	มาก
6. การประชาสัมพันธ์ ข้อมูล	0 (0)	0 (0)	11 (6.6)	13 (7.8)	143 (85.6)	4.79	มากที่สุด
7.การพัฒนาเกษตรกรสู่ ผู้ประกอบการ	0 (0)	0 (0)	0 (0)	19 (11.4)	148 (88.6)	4.89	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.6 สรุปความต้องการการส่งเสริมความรู้ ในประเด็น เกษตรกรต้นแบบ แปลงเรียนรู้ฐานเรียนรู้ หลักสูตรเรียนรู้ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ พบว่า

คณะกรรมการ ศพก. ต้องการการส่งเสริมความรู้ ในระดับมากที่สุด ได้แก่ การพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ (ค่าเฉลี่ย = 4.89) และการประชาสัมพันธ์ข้อมูล (ค่าเฉลี่ย = 4.79) ในระดับมาก ได้แก่ หลักสูตรเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.09) แปลงเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.07) ฐานเรียนรู้ (ค่าเฉลี่ย = 4.00) เกษตรกรต้นแบบ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ (ค่าเฉลี่ย = 3.91) ตามลำดับ

4.2 ความต้องการช่องทางการส่งเสริม

ตารางที่ 4.7 ความต้องการช่องทางการส่งเสริม

n=167

ประเด็นที่ ต้องการส่งเสริม	ระดับความต้องการช่องทางการส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย/ความหมาย)									
	สื่อบุคคล		สื่อสิ่งพิมพ์			สื่ออิเล็กทรอนิกส์			สื่อสังคม	
	จนท. รัฐ	จนท. เอกชน	นักวิ ชา การ	แผ่น พับ	โปสเตอร์	คู่มือ	วิทยุ	เว็บไซต์	ยูทูป	เฟ ซบุ๊ก/ ไลน์
1. เกษตรกร ต้นแบบ	3.90 มาก	3.98 มาก	3.89 มาก	3.69 มาก	3.82 มาก	3.28 ปาน	2.42 น้อย	1.07 น้อย	2.76 ปาน	1.96 น้อย
2. แปลงเรียนรู้	3.92 มาก	4.60 มากที่สุด	3.93 มาก	3.83 มาก	1.78 น้อย	3.35 ปาน	1.35 น้อย	3.95 มากที่สุด	3.11 ปาน	1.95 น้อย
3. ฐานเรียนรู้	4.02 มาก	3.31 ปาน	4.03 มาก	3.78 มาก	1.19 น้อย	1.93 น้อย	1.20 น้อย	2.97 มากที่สุด	2.96 ปาน	1.95 น้อย
		กลาง			มากที่สุด	กลาง		มากที่สุด	กลาง	กลาง

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

n=167

ประเด็นที่ ต้องการส่งเสริม	ระดับความต้องการช่องทางส่งเสริม (ค่าเฉลี่ย/ความหมาย)									
	สื่อบุคคล		สื่อสิ่งพิมพ์				สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อ สังคม			
	จนท. รัฐ	จนท. เอกชน	นักวิ ชา การ	แผ่น พับ	โปสเตอร์	คู่มือ	วิทยุ	เว็บไซต์	ยูทูป	เฟ ซบุ๊ก/ ไลน์
4. หลักสูตร เรียนรู้	3.96 มาก	4.66 มากที่สุด	3.96 มาก	3.80 มาก	2.25 น้อย	3.82 มาก	1.87 น้อย	2.95 ปาน กลาง	2.96 ปาน กลาง	2.77 ปาน กลาง
5. เทคนิคการ ถ่ายทอดความรู้	3.98 มาก	3.25 ปาน	3.94 มาก	3.74 มาก	4.05 มาก	3.81 มาก	2.94 ปาน	4.02 มาก	3.20 ปาน	1.95 น้อย
6. การ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ศพก.	4.00 มาก	3.44 มาก	3.79 มาก	3.85 มาก	4.22 มากที่สุด	3.90 มาก	3.07 ปาน	2.89 ปาน	2.89 ปาน	2.72 ปาน
7.การพัฒนา เกษตรกรสู่ ผู้ประกอบการ	3.98 มาก	4.00 มาก	3.94 มาก	3.87 มาก	4.11 มาก	3.75 มาก	4.11 มาก	3.09 ปาน กลาง	3.91 มาก	1.96 น้อย

จากตารางที่ 4.7 สรุปความต้องการช่องทางในการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ในประเด็น เกษตรกรต้นแบบ แปลงเรียนรู้ฐานเรียนรู้ หลักสูตรเรียนรู้ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ พบว่า

เกษตรกรต้นแบบ ต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางเจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย = 3.98) เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย = 3.90) นักวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.89) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 3.82) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 3.69) ต้องการระดับมาก ส่วนคู่มือ (ค่าเฉลี่ย = 3.28) ยูทูป (ค่าเฉลี่ย = 2.76) ต้องการ

ระดับปานกลาง และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 2.42) เพชบุรี/ไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 1.96) ต้องการระดับน้อย และเว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย = 1.07) ตามลำดับ

แปลงเรียนรู้ ต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางเจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย = 4.60) ต้องการระดับมากที่สุดส่วนเว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย = 3.95) นักวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.93) เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย = 3.92) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 3.83) ต้องการระดับมาก และคู่มือ (ค่าเฉลี่ย = 3.35) ยูทูบ (ค่าเฉลี่ย = 3.11) ต้องการระดับปานกลาง เพชบุรี/ไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 1.95) ต้องการระดับน้อย โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 1.78) และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 1.35) ต้องการระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

ฐานเรียนรู้ ต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางนักวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 4.03) เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย = 4.02) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 3.78) ต้องการระดับมาก เจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย = 3.31) เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย = 2.97) ยูทูบ (ค่าเฉลี่ย = 2.96) ต้องการระดับปานกลาง เพชบุรี/ไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 1.95) คู่มือ (ค่าเฉลี่ย = 1.93) ต้องการระดับน้อย และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย=1.20) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 1.19) ต้องการระดับน้อยที่สุด ตามลำดับ

หลักสูตรเรียนรู้ ต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางเจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย = 4.66) ต้องการระดับมากที่สุด เจ้าหน้าที่รัฐและนักวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.96) คู่มือ (ค่าเฉลี่ย = 3.82) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 3.80) ต้องการระดับมาก ยูทูบ (ค่าเฉลี่ย = 2.96) เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย = 2.95) และ เพชบุรี/ไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 2.77) ต้องการระดับปานกลาง โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 2.25) และวิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 1.87) ตามลำดับ

เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ ต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางโปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.05) เว็บไซต์ (ค่าเฉลี่ย = 4.02) เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย = 3.98) คู่มือ (ค่าเฉลี่ย = 3.81) นักวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.74) ต้องการระดับมาก เจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย = 3.25) ยูทูบ (ค่าเฉลี่ย = 3.20) วิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 2.94) ต้องการระดับปานกลาง เพชบุรี/ไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 1.95) ต้องการระดับน้อย ตามลำดับ

การประชาสัมพันธ์ ข้อมูล ศพก. ต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางโปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.22) เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย = 4.00) คู่มือ (ค่าเฉลี่ย = 3.90) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 3.85) นักวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.79) เจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย = 3.44) ต้องการระดับมาก วิทยุ (ค่าเฉลี่ย = 2.94) เว็บไซต์และยูทูบ (ค่าเฉลี่ย = 2.89) และเพชบุรี/ไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 2.72) ต้องการระดับปานกลาง ตามลำดับ

การพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ ต้องการส่งเสริมผ่านช่องทางเท่ากัน 2 ช่องทาง ได้แก่ วิทยุ (ค่าเฉลี่ย= 4.11) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 4.11) เจ้าหน้าที่เอกชน (ค่าเฉลี่ย = 4.00) เจ้าหน้าที่รัฐ (ค่าเฉลี่ย = 3.98) นักวิชาการ (ค่าเฉลี่ย = 3.94) ยูทูบ (ค่าเฉลี่ย= 3.91) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 3.87) คู่มือ (ค่าเฉลี่ย = 3.75) และเพชบุ๊ค/ไลน์ (ค่าเฉลี่ย = 1.96) ต้องการระดับน้อยตามลำดับ

4.3 ความต้องการวิธีการส่งเสริม

ตารางที่ 4.8 ความต้องการการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดน่าน

n= 167

ประเด็นที่ต้องการส่งเสริม	ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม		
	การบรรยาย	การสาธิต	การศึกษาดูงาน
1. เกษตรกรต้นแบบ	3.96 มาก	3.95 มาก	3.92 มาก
2. แปลงเรียนรู้	3.84 มาก	3.96 มาก	3.93 มาก
3. ฐานเรียนรู้	3.95 มาก	3.93 มาก	3.97 มาก
4. หลักสูตรเรียนรู้	3.95 มาก	3.95 มาก	3.98 มาก
5. เทคนิคการถ่ายทอดความรู้	3.93 มาก	3.91 มาก	3.86 มาก
6. การประชาสัมพันธ์ข้อมูลศพก.	3.95 มาก	3.98 มาก	3.96 มาก
7. การพัฒนาเกษตรกร สู่ผู้ประกอบการ	3.95 มาก	3.93 มาก	4.07 มาก

จากตารางที่ 4.8 สรุปความต้องการวิธีการส่งเสริมศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน ในประเด็น เกษตรกรต้นแบบ แพลงเรียนรู้ฐานเรียนรู้ หลักสูตรเรียนรู้ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ การประชาสัมพันธ์ข้อมูล และการพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ ในระดับมากทุกประเด็น ดังนี้

เกษตรกรต้นแบบ ต้องการส่งเสริมผ่านวิธีการ บรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 3.96) สาธิต (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.92)

แพลงเรียนรู้ ต้องการส่งเสริมผ่านวิธีการบรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 3.96) สาธิต (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และ ศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.92)

ฐานเรียนรู้ ต้องการส่งเสริมผ่านวิธีการศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.97) บรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และสาธิต (ค่าเฉลี่ย = 3.93)

หลักสูตร ต้องการส่งเสริมผ่านวิธีการศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.98) และ บรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 3.95) สาธิต (ค่าเฉลี่ย = 3.95)

เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ ต้องการส่งเสริมผ่านวิธีการบรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 3.93) สาธิต (ค่าเฉลี่ย = 3.91) และ ศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.86)

การประชาสัมพันธ์ข้อมูล ต้องการส่งเสริมผ่านสาธิต (ค่าเฉลี่ย = 3.98) ศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 3.96) และวิธีการบรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 3.95)

การพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ ต้องการส่งเสริมผ่านวิธีการศึกษาดูงาน (ค่าเฉลี่ย = 4.07) บรรยาย (ค่าเฉลี่ย = 3.95) และสาธิต (ค่าเฉลี่ย = 3.93)

ตอนที่ 5 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการผลการศึกษาตอนที่ 1-4 เพื่อนำมาใช้กำหนดแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่านโดยตารางที่ 4.9 สรุปแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR ประกอบด้วย ผู้ส่งสาร ข้อมูลข่าวสาร ช่องทางในการส่งสาร และผู้รับสาร ดังนี้

ตารางที่ 4.9 แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ตามองค์ประกอบของการสื่อสาร SMCR

องค์ประกอบ การสื่อสาร	ผลการศึกษา	แนวทางการส่งเสริม
ผู้ส่ง (source)	- คณะกรรมการ 100 % รับข้อมูล ข่าวสาร จากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร - ร้อยละ 7.2 ได้รับข้อมูลมาจากเจ้าหน้าที่ หน่วยงานอื่น	- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เป็นผู้ให้คำแนะนำและถ่ายทอด องค์ความรู้ทางการเกษตร แก่ เกษตรกรต้นแบบ
ข่าวสาร (message)	- ต้องการส่งเสริมในด้านการพัฒนา เกษตรกรต้นแบบ แปลงเรียนรู้ หลักสูตร เรียนรู้ เทคนิคการถ่ายทอดความรู้ ประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสาร และ การพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ	- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร บูรณาการร่วมกับหน่วยงานเอกชน สถาบันการศึกษา จัดทำข้อมูลทาง การเกษตร และเปลี่ยนเรียนรู้ และ เผยแพร่ข้อมูลให้กับเกษตรกร
ช่องทาง การรับส่ง (channel)	- ต้องการการรับรู้ผ่านช่องทาง <u>สื่ออิเล็กทรอนิกส์/สื่อสังคม</u> ได้แก่ วิทยุ เว็บไซต์ ยูทูป เฟซบุ๊ก/ไลน์ สื่อสิ่งพิมพ์ ไปสเตอร์ แผ่นพับ และคู่มือ	- เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสารผ่าน ช่องทาง <u>สื่ออิเล็กทรอนิกส์/ สื่อสังคม</u> ซึ่งเป็นช่องทางที่เข้าถึง โดยง่าย และรวดเร็ว <u>สื่อสิ่งพิมพ์</u> เน้นความน่าสนใจ และรูปแบบ การพิมพ์ต้องเข้าใจง่าย
ผู้รับ (receiver)	- เกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)	- จัดอบรม และศึกษาดูงาน เพื่อ เพิ่มทักษะความรู้ และสนับสนุน การดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การ เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตร (ศพก.) แก่เกษตรกรต้นแบบ

ภาพที่ 4.1 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดน่าน

จากภาพที่ 4.1 แนวทางการส่งเสริมและการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน รายละเอียดดังนี้

ผู้ส่ง (source) เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ทั้งภาคราชการและภาคเอกชน และนักวิชาการสถาบันการศึกษา บูรณาการการทำงานร่วมกัน ในด้านการให้ความรู้และสนับสนุนปัจจัยการผลิตด้านต่างๆที่เกษตรกรต้นแบบมีความต้องการ เพื่อที่จะนำไปพัฒนา ศพก.หลัก และเครือข่ายในพื้นที่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ข่าวสาร (message) เป็นการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของเกษตรกรโดยมีการจัดทำหลักสูตรการเรียนรู้ในประเด็นต่างๆตามความต้องการของเกษตรกร ได้แก่การพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ การประชาสัมพันธ์ข้อมูล หลักสูตรเรียนรู้ แพลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ เกษตรกรต้นแบบ และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้

ช่องทางในการส่ง (channel) เป็นขั้นตอนในการถ่ายทอดความรู้ผ่านทางช่องทางการสื่อสารกับเกษตรกร ซึ่งสามารถถ่ายทอดผ่านช่องทางสื่อได้หลายช่องทาง สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่โปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์/สื่อสังคม ได้แก่ วิทยุ เว็บไซต์ ยูทูป เฟซบุ๊ก/ไลน์ และวิธีการส่งเสริม ได้แก่ ศึกษาดูงาน สาธิต/ปฏิบัติ บรรยาย

ผู้รับ (receiver) เป็นกระบวนการที่เกษตรกรต้นแบบนำองค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดนำไปพัฒนา ศพก.หลัก และเครือข่าย พร้อมทั้งถ่ายทอดความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ และต่างพื้นที่ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริมตามแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ประชากร คือคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน จำนวน 286 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (1973) ที่ระดับค่าความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 167 ราย โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการศึกษาวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าน้ำหนัเฉลี่ย ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.1.1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของคณะกรรมการ
- 1.1.2 ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่านของคณะกรรมการ
- 1.1.3 ศึกษาปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่านของคณะกรรมการ
- 1.1.4 ศึกษาความต้องการและแนวทางการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร คือ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน ประจำปีงบประมาณ 2565 ในพื้นที่จังหวัดน่าน จำนวน 286 ราย (สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน, 2565)

2) กลุ่มตัวอย่าง คือ คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน ประจำปีงบประมาณ 2565 จำนวน 167 ราย สุ่มตัวอย่างจากรายชื่อคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน ประจำปีงบประมาณ 2565 ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

1.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD.) ค่าน้ำหนักเฉลี่ย (Mean) ค่าสูงสุด (Maximum) และค่าต่ำสุด (Minimum)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1) **ข้อมูลส่วนบุคคล** พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 85.6 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.20 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.

2) **ข้อมูลด้านสังคม** พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ส่วนใหญ่เป็นกรรมการจากเกษตรกรผู้นำตำบล และเป็นกรรมการจากเกษตรกรเครือข่ายของ ศพก. ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และต้องการรับรองความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่

3) **ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ** พบว่าคณะกรรมการ ศพก. มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 2.2 ไร่ ส่วนใหญ่ทำการเกษตรประเภทเกษตรผสมผสาน และประกอบอาชีพเกษตรกรรม

1.3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ประเด็นการพัฒนาศักยภาพ ศพก. ด้านพื้นฐานเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้ เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ การผลิตสารชีวภัณฑ์ ประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้านประสานงานและเชื่อมโยงกับ ศพก. เครือข่ายอื่นๆ ประเด็นการสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. ด้านการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ การให้บริการด้านการเกษตร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพก. ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร ดำเนินงานกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้านการวิจัย และรับฟัง และแก้ปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านการเกษตรเบื้องต้น ประเด็นการพัฒนาเกษตรกร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ การศึกษาดูงาน และอบรมประธานศูนย์เครือข่าย และประเด็นการติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ด้านสรุปผลการดำเนินงาน และรายงานการพัฒนาศพก. และติดตามผลผู้มาใช้บริการหลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้

1.3.3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ปัญหาการดำเนินงานที่ พบในระดับมากที่สุด ในประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ได้แก่การประชุมเชื่อมโยงระหว่างศพก.และ

แปลงใหญ่ ระดับปานกลาง ได้แก่ การประสานงานและเชื่อมโยงกับศพก.เครือข่ายอื่นๆ และอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ บูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ประเด็นการพัฒนาเกษตรกร ในระดับน้อย ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการอบรม ประเด็นการติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประเด็นการสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกด้าน ได้แก่ การบริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร การถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพก.

1.3.4 ความต้องการการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

1) ระดับความต้องการการส่งเสริม พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ต้องการส่งเสริมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูล และในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นหลักสูตรเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ เกษตรกรต้นแบบ และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้

2) ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริม พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ต้องการช่องทางในการส่งเสริมจากสื่อบุคคล ในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่เอกชน เจ้าหน้าที่รัฐ นักวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ ในระดับมาก ได้แก่ โปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือ และต้องการส่งเสริมจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคม ในระดับมาก ได้แก่ วิทยุ และยูทูบ

3) ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ต้องการส่งเสริมมากด้วยวิธีการศึกษาดูงาน การสาธิต และการบรรยาย

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน

2.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ร้อยละ 85.6 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.20 ปี สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. สอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทริยา สุวรรณล้อม (2560) ศึกษาการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนพบว่า เกษตรกรสมาชิก ศพก. และผู้มาใช้บริการเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 54.2 ปี และคล้ายกับงานวิจัยของณิชาภัทร ดุลยกุล(2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนา ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดนราธิวาส พบว่า เกษตรกร ต้นแบบ เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 59.8 ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช

2.1.2 ข้อมูลด้านสังคม พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ส่วนใหญ่เป็นกรรมการ จากเกษตรกรผู้นำตำบล และเป็นกรรมการจากเกษตรกรเครือข่ายของ ศพก. ได้รับคำแนะนำจาก เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และต้องการรับรองความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกแปลงใหญ่ สอดคล้องกับกิติมา แซ่จิว (2560) ศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาท หน้าที่ในการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรใน จังหวัดปทุมธานี พบว่า คณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่เป็นกรรมการจากเกษตรกรผู้นำตำบล รองลงมาเป็น กรรมการจากเกษตรกรเครือข่ายของ ศพก. กรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน และประธาน ซึ่งเป็นไปตามระเบียบกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ว่าด้วยการบริหารศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) พ.ศ.2560

2.1.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ พบว่าคณะกรรมการ ศพก. มีพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 2.2 ไร่ ส่วนใหญ่ทำการเกษตรประเภทเกษตรผสมผสาน และประกอบอาชีพเกษตรกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของนันทริยา สุวรรณล้อม (2559) ศึกษาการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เกษตรกรรม และกิติมา แซ่จิว (2559) ศึกษาการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงาน ของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดปทุมธานี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม

2.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

การดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน อยู่ในระดับมากทุกประเด็น ได้แก่ประเด็นการพัฒนาศักยภาพ ศพก. ด้านเป็นฐานเรียนรู้ที่สอดคล้องกับ หลักสูตรเรียนรู้ เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ การผลิตสารชีวภัณฑ์ ประเด็นการบริหาร จัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ด้านประสานงานและเชื่อมโยงกับ ศพก.เครือข่ายอื่นๆ ประเด็นการสนับสนุนการใช้บริการของ ศพก. ด้านการถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ การให้บริการด้านการเกษตร ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพก. ให้บริการข้อมูลข่าวสาร

ทางการเกษตร ดำเนินงานกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้านการวิจัย และรับฟัง และแก้ปัญหาเรื่องร้องเรียนด้านการเกษตรเบื้องต้น ประเด็นการพัฒนาเกษตรกร ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ การศึกษาดูงาน และอบรมประธาน ศูนย์เครือข่าย และประเด็นการติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน ด้านสรุปผลการดำเนินงาน และรายงานการพัฒนาศพก. และติดตามผลผู้มาใช้บริการหลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของมาสวิภา เตโซ (2562) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี พบว่าผลการดำเนินงาน เกษตรกรมี ความสนใจและพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ด้านแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับ มาก ประเด็นเป็นพื้นที่เดินทางสะดวก ด้านการดำเนินงานอยู่ระดับมาก ประเด็นมีการประชุม เชื่อมโยงเครือข่าย และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภูธิรัณทร์ ชันสัมฤทธิ์ (2562) ศึกษาปัจจัยที่มี ความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการ ผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดอุทัยธานี พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกร ในการดำเนินงานของ ศพก. พบว่า สถานภาพทางสังคม จำนวนครั้งที่เข้ารับการอบรม และความถี่ใน การรับข่าวสารมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตร ในจังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ ปัญหาการดำเนินงานที่ พบในระดับมากที่สุด ในประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ได้แก่การประชุมเชื่อมโยงระหว่างศพก.และ แปลงใหญ่ ระดับปานกลาง ได้แก่ การประสานงานและเชื่อมโยงกับศพก.เครือข่ายอื่นๆ และอยู่ใน ระดับน้อย ได้แก่ บูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ประเด็นการพัฒนาเกษตรกร ในระดับน้อย ได้แก่ การศึกษาดูงาน และการอบรม ประเด็นการติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ และประเด็นการสนับสนุนการใช้บริการ ของ ศพก. อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกด้าน ได้แก่ การบริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร การถ่ายทอด ความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้สนใจ และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพก. คล้ายกับงานวิจัย ของณิชาภัทร ดุลยกุล (2564) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตร (ศพก.) จังหวัดนราธิวาส พบว่าปัญหาการเชื่อมโยงการทำงานกับศูนย์เครือข่ายและการบูรณา การทำงานของ หน่วยงานภาคีเครือข่าย ปัจจัยเอื้อต่อการพัฒนา พบว่าปัจจัยภายใน ด้านศักยภาพ ของเกษตรกร ต้อง มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้มีการประยุกต์ใช้ เทคโนโลยีที่เหมาะสม มีการบริหารจัดการที่ดีมีการสื่อสารการทำงาน สำหรับปัจจัยภายนอก การมี เครือข่ายและบูรณาการ ทำงานร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องจะส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการทำงาน และ คล้ายกับงานวิจัยของมาสวิภา เตโซ (2562) ศึกษาแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพ

การผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี ปัญหาการดำเนินงาน ด้านแปลงเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ประเด็นแปลงสาธิตขาดความพร้อมในการเข้ามาเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ด้านการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ประเด็นการให้บริการไม่สามารถบริการทางการเกษตรได้อย่างครอบคลุม และแนวทางพัฒนาที่สำคัญ คือ พัฒนาศักยภาพเกษตรกรต้นแบบ ขยายผลเกษตรกรต้นแบบ สร้างทายาทเกษตรกร พัฒนาบุคลิกภาพ พัฒนา แปลงเรียนรู้ พัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ให้ตอบโจทย์ชุมชน พัฒนาฐานเรียนรู้ให้มีความพร้อม สร้างและพัฒนา เครือข่าย ให้การบริการและติดตามผู้ใช้บริการ บูรณาการการทำงานและเชื่อมโยงเครือข่าย

2.4 ความต้องการการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

2.4.1 ระดับความต้องการการส่งเสริม พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ต้องการการส่งเสริมในระดับมากที่สุด ได้แก่ ประเด็นการพัฒนาเกษตรกรสู่ผู้ประกอบการ และการประชาสัมพันธ์ข้อมูล และในระดับมาก ได้แก่ ประเด็นหลักสูตรเรียนรู้ แปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้ เกษตรกรต้นแบบ และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้

2.4.2 ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริม พบว่าคณะกรรมการศพก. ต้องการช่องทางในการส่งเสริมจากสื่อบุคคล ในระดับมาก ได้แก่ เจ้าหน้าที่เอกชน เจ้าหน้าที่รัฐ นักวิชาการ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของนิชา จรรย์โยธิน (2562) ศึกษาการใช้สื่อทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า สื่อบุคคล เกษตรกรมีความต้องการมากในประเด็นการถ่ายทอดจากเจ้าหน้าที่ภาครัฐ รองลงมาคือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ประชาชนชาวบ้าน และอาสาสมัครหมู่บ้าน ต้องการในระดับปานกลาง คือพนักงานเอกชน และสื่อสิ่งพิมพ์ ต้องการในระดับมาก ได้แก่ โปสเตอร์ แผ่นพับ คู่มือ ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคม ต้องการในระดับมาก ได้แก่ วิทยุ และยูทูบ คล้ายกับงานวิจัยของ รุ่งทิภา วงศ์รักษ์งาน (2562) ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการเกษตร ของเกษตรกรตำบลมิตรภาพ อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา พบว่า เกษตรกรให้ข้อเสนอแนะต่อการใช้สื่อสังคมออนไลน์ คือ ควรนำเสนอข้อมูลในรูปแบบสื่อวิดีโอ ในลักษณะความรู้ด้านการเกษตร โดยข้อมูลมีความถูกต้อง น่าติดตาม ดูย้อนหลังได้ วิดีโอสั้นกว่า 30 นาที และช่องทางออนไลน์สามารถติดต่อกับเจ้าหน้าที่ได้รวดเร็ว โดยการส่งเสริมเกษตรกรควรเลือกใช้ช่องทางยูทูบ เฟสบุ๊ก เว็บไซต์ และไลน์

2.4.3 ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริม พบว่าคณะกรรมการ ศพก. ต้องการการส่งเสริมมากด้วยวิธีการศึกษาดูงาน การสาธิต และการบรรยาย คล้ายกับงานวิจัยของ นิชา จรรย์โยธิน (2562) ศึกษาการใช้สื่อทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอช้างกลาง

จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าความต้องการในการใช้สื่อทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุด ต้องการการส่งเสริมในสื่อกิจกรรมในประเด็นการฝึกอบรม รองลงมาคือการศึกษาดูงาน และการจัดเวที แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการจัดนิทรรศการ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

3.1.1 จากการศึกษาพบว่า การดำเนินงานของ ศพก. มีปัญหาในประเด็นการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน ได้แก่ การประชุมเชื่อมโยงระหว่างศพก.และแปลงใหญ่ ซึ่งตามแผนการปฏิบัติงานของกรมส่งเสริมการเกษตรจะปฏิบัติตามแผนงานมีการประชุมคณะกรรมการ ศพก. บูรณาการร่วมกับคณะกรรมการแปลงใหญ่ ระดับอำเภอ 4 ครั้งต่อปี ระดับจังหวัด 4 ครั้งต่อปี ระดับเขต 4 ครั้งต่อปี และระดับประเทศ 4 ครั้งต่อปี ซึ่งการประชุมมีความถี่ และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางในการประชุมในแต่ละครั้ง

ดังนั้นการจัดประชุมควรมีการจัดในรูปแบบออนไลน์ เนื่องจากคณะกรรมการ ศพก. ใช้โทรศัพท์มือถือในการติดต่อสื่อสารและช่องทางการรับรู้ข่าวสาร และประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทางเพื่อเข้าร่วมการประชุมในแต่ละครั้ง

3.1.2 การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพก. ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มีความหลากหลายช่องทาง เช่น มีการจัดรายการวิทยุ เพื่อให้เกษตรกรกรต้นแบบ เจ้าของศพก.หลัก และศพก.เครือข่าย มาให้ความรู้ทางด้านการเกษตรแก่เกษตรกร

3.1.3 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ติดตามการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามระบบส่งเสริมการเกษตร และให้คำปรึกษา แก่เกษตรกรต้นแบบ และร่วมจัดทำแผนการพัฒนาศพก. ให้มีประสิทธิภาพ

3.1.4 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ประสานหน่วยงานภาคีกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกันบูรณาการพัฒนา ศพก.ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่ และสนับสนุนองค์ความรู้ ปัจจัยการผลิต และมีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

3.1.5 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ ศพก. โดยการเสนอการดำเนินงาน ศพก.ผ่านช่องทางเฟซบุ๊ก ยูทูป ผ่านการนำเสนอในรูปแบบวีดิทัศน์

3.1.6 จัดหลักสูตรอบรมและพัฒนาเกษตรกรกรต้นแบบ เพื่อพัฒนาสู่ผู้ประกอบการ มีการนำความรู้ไปถ่ายทอดแก่เกษตรกรในพื้นที่

3.1.7 ถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ ตามชนิดพืชในพื้นที่ เรื่ององค์ความรู้ที่โดดเด่นของเกษตรกรแปลงต้นแบบ โดยจัดทำข้อมูลเป็นสื่อ โปสเตอร์ ให้มีความสวยงามเพื่อช่วยดึงดูดความสนใจของผู้อ่าน พร้อมเผยแพร่เป็นสาธารณประโยชน์ทางสังคมออนไลน์ เช่น เว็บไซต์หน่วยงาน Facebook Line เป็นต้น

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1.1 ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนา ศพก.หลัก และเครือข่าย ให้มีประสิทธิภาพ และเป็นแหล่งเรียนรู้ต้นแบบในพื้นที่

3.1.2 ศึกษาเกี่ยวกับองค์ความรู้ ด้านการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรต่อไป

3.1.3 ศึกษาองค์ประกอบ ศพก. ซึ่งประกอบด้วย เกษตรกรต้นแบบ ฐานเรียนรู้ หลักสูตรเรียนรู้ แพลงเรียนรู้ มีเทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นแหล่งเรียนรู้ในพื้นที่

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์

สุโขทัยวิทยาเขตราชภัฏวชิรเวศน์

บรรณานุกรม

- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). *แนวทางการดำเนินงานกรมส่งเสริมการเกษตร ประจำปีงบประมาณ 2565*. กรุงเทพฯ. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. (2565). *แนวทางการประกวด ศพก. ระดับจังหวัด ประจำปี พ.ศ. 2566*. กรุงเทพฯ. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2565). *คู่มือการดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร*. กรุงเทพฯ. กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กิตติมา แซ่จิว. (2559). การมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้า เกษตรในจังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ จังหวัดน่าน. (2562). *แผนพัฒนาจังหวัดน่าน (พ.ศ.2561- 2565) ฉบับทบทวน รอบปี พ.ศ. 2564*. น่าน. สำนักงานจังหวัดน่าน
- จินดา ขลิบทอง. (2564). ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และการสุ่มตัวอย่าง ใน เอกสารการสอนชุดการวิจัย การส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 6) สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- เชิดพงษ์ ชีระจิตต์ (2560). *การใช้การสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 10) ในประมวลสาระชุดวิชาการวิชาการบริหารและการสื่อสารเพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.*
- ณิชภัทร ดุลยกุล. (2564). *แนวทางการพัฒนาเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) จังหวัดนราธิวาส*. [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- นันทริยา สุวรรณล้อม. (2559). *การพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน* [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิชา จรรย์โยธิน. (2562). *การใช้สื่อทางการเกษตรของเกษตรกรผู้ปลูกมังคุดในอำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

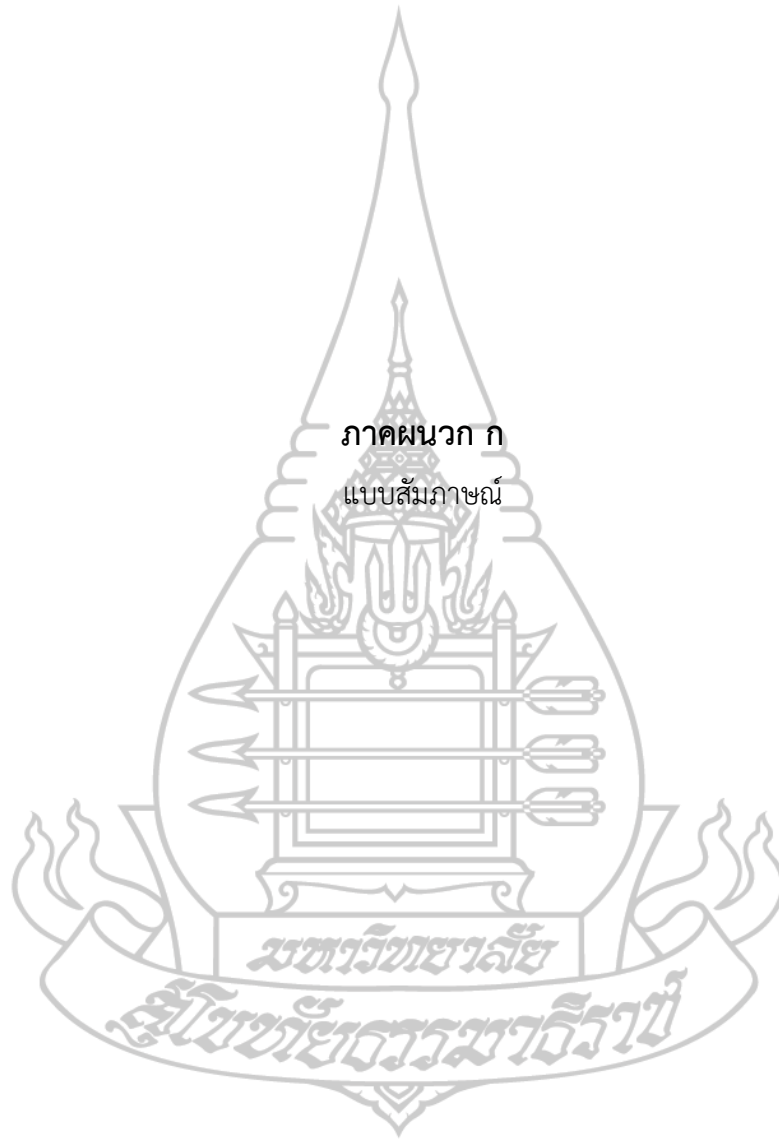
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2564). ตัวแปร ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 5) ในประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยและสถิติ เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี
- เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2564). การพัฒนากลุ่มและเครือข่ายในการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 11). ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พงษ์ศักดิ์ อังกสิทธิ์. (2564). แนวคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 4). ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พลสรานู สราญรมย์. (2564). รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร (หน่วยที่ 7). ในประมวลสาระชุดวิชาการส่งเสริมการเกษตรเพื่อการพัฒนา สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัครชานนท์ สายแก้ว. (2560). การจัดการความรู้ของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรด้านข้าว ในจังหวัดนครพนม [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภูธีร์รันทร ชันสัมฤทธิ์. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของเกษตรกรในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดนครพนม [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มาศวิภา เตโช. (2562). แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอกำแพงคอย จังหวัดสระบุรี [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รุ่งทิพา วงศ์รักษงาน. (2562). การส่งเสริมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ด้านการเกษตรของเกษตรกร ตำบลมิตรภาพ อำเภอสี่คิ้ว จังหวัดนครราชสีมา [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศูนย์ประเมินผลสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2562). การประเมินผลศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) พ.ศ.2559-2560. กรุงเทพฯ. กรมส่งเสริมการเกษตร.

- สุพรรณ บุตรด้วง. (2560). แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดหนองบัวลำภู [วิทยานิพนธ์ ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน. (2565). ดำเนินงานโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร. น่าน. กรมส่งเสริมการเกษตร
- อัญชลี ปัญญาภาว. (2559). แนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา [วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ภาคผนวก ก
แบบสัมภาษณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏ

สกลนคร

แบบสัมภาษณ์เลขที่.....

แบบสัมภาษณ์สำหรับการวิจัย

เรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
จังหวัดน่านคำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์นี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อใช้สำหรับการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน เพื่อนำมาใช้ประกอบพิจารณาหาแนวทางการพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านได้กรุณาตอบคำถามตามแบบสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง และตามความคิดเห็นของท่าน

2. ข้อมูลที่ได้ฉบับนี้จะนำไปใช้เพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชเท่านั้น

3. แบบสัมภาษณ์มีทั้งหมด 4 ตอน ประกอบไปด้วย

ตอนที่ 1 สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร จังหวัดน่าน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในจังหวัดน่าน

ตอนที่ 4 ความต้องการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

4. การประมวลผลข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจะเป็นข้อมูลในภาพรวม มิได้บ่งบอกถึงระดับบุคคล เพื่อให้ท่านให้ข้อมูลโดยอิสระ หากมีข้อคำถามใดที่ทำให้ท่านไม่สะดวกในการให้ข้อมูลท่านมีสิทธิที่จะไม่ตอบข้อคำถามหรือให้ข้อมูลในข้อดังกล่าวได้

ขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

ดาวประกาย เมืองไชย

(นางสาวดาวประกาย เมืองไชย)

**ตอนที่ 1 ข้อมูลสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของคณะกรรมการ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรจังหวัดน่าน**

1.1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร (คณะกรรมการ ศพก.)

1. เพศ (   ) ชาย (   ) หญิง
2. อายุ ..... ปี (ถ้ามากกว่า 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)
3. ระดับการศึกษา
  - (   ) 3.1 ไม่ได้รับการศึกษา
  - (   ) 3.2 ประถมศึกษา
  - (   ) 3.3 มัธยมศึกษาตอนต้น
  - (   ) 3.4 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.
  - (   ) 3.5 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ปวส.
  - (   ) 3.6 ปริญญาตรี
  - (   ) 3.7 สูงกว่าปริญญาตรี
  - (   ) 3.8 อื่นๆ (ระบุ) .....

1.2 ข้อมูลด้านสังคม

4. ตำแหน่งของท่านในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
  - (   ) 4.1 ประธาน
  - (   ) 4.2 กรรมการจากเกษตรกรผู้นำตำบล
  - (   ) 4.3 กรรมการจากเกษตรกรเครือข่ายของ ศพก.
  - (   ) 4.4 กรรมการจากผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชน
  - (   ) 4.5 อื่นๆ (ระบุ) .....
5. ระยะเวลาในการเป็นคณะกรรมการ ศพก. จำนวน.....ปี (ถ้ามากกว่า 6 เดือน ให้นับเป็น 1 ปี)
6. สาเหตุการเข้าร่วม ศูนย์ ศพก. (กรุณาเลือกคำตอบเพียง 1 ข้อ)
  - (   ) 6.1 เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรแนะนำ
  - (   ) 6.2 ต้องการรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ
  - (   ) 6.3 ต้องการรับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ
  - (   ) 6.4 ต้องการรับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม
  - (   ) 6.5 ต้องการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้ผู้อื่นที่สนใจ
  - (   ) 6.6 อื่น ๆ (ระบุ) .....

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วม ศพก. (กรุณาเลือกคำตอบเพียง 1 ข้อ)

- ( ) 7.1 ได้รับการสนับสนุนปัจจัยการผลิตจากภาครัฐ
 ( ) 7.2 ได้รับการสนับสนุนเงินทุนจากภาครัฐ
 ( ) 7.3 ได้รับองค์ความรู้ใหม่ ๆ ด้านการเกษตรเพิ่มเติม
 ( ) 7.4 ได้ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีให้ผู้อื่นที่สนใจ
 ( ) 7.5 ได้รับข่าวสารต่าง ๆ จากภาครัฐ
 ( ) 7.6 อื่น ๆ (ระบุ) .....

8. ตำแหน่งทางสังคม

- ( ) 8.1 ไม่มีตำแหน่ง
 ( ) 8.2 มีตำแหน่ง (กรุณาเลือกคำตอบเพียง 1 ข้อ)
 ( ) 8.2.1 กำนัน ( ) 8.2.2 ผู้ใหญ่บ้าน ( ) 8.2.3 ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน
 ( ) 8.2.4 สมาชิก อบต. ( ) 8.2.5 อาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.)
 ( ) 8.2.6 หมอдинอาสา ( ) 8.2.7 อื่นๆ (ระบุ) .....

9. การเป็นสมาชิกกลุ่ม

- ( ) 9.1 ไม่เป็น
 ( ) 9.2 เป็น (กรุณาเลือกคำตอบเพียง 1 ข้อ)
 ( ) 9.2.1 กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ( ) 9.2.2 กลุ่มวิสาหกิจชุมชน
 ( ) 9.2.3 กลุ่มแปลงใหญ่ ( ) 9.2.4 กลุ่มลูกค้า ธกส.
 ( ) 9.2.6 อื่นๆ (ระบุ).....

10. ช่องทางและแหล่งรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ( ) 10.1 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร
 ( ) 10.2 ผู้นำท้องถิ่น
 ( ) 10.3 เจ้าหน้าที่ของรัฐจากหน่วยงานอื่น
 ( ) 10.4 หนังสือเอกสารวิชาการ
 ( ) 10.5 สื่อโทรทัศน์/วิทยุ
 ( ) 10.6 สื่อสิ่งพิมพ์
 ( ) 10.7 สื่ออินเทอร์เน็ต เช่น เว็บไซต์ เพจบุ๊ก ยูทูบ ไลน์
 ( ) 10.8 นิทรรศการทางวิชาการ
 ( ) 10.9 อื่นๆ (ระบุ).....

1.3 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

11. ลักษณะการถือครองที่ดิน
- ( ) 11.1 ที่ดินของตนเอง จำนวน.....ไร่
  - ( ) 11.2 ที่ดินเช่าของผู้อื่น จำนวน.....ไร่
  - ( ) 11.3 อื่นๆ (ระบุ).....จำนวน.....ไร่
12. ประเภทการเกษตรที่ทำ (ระบุ) .....
13. อาชีพอื่นนอกจากการทำเกษตร
- ( ) 13.1 ไม่มี
  - ( ) 13.2 ธุรกิจส่วนตัว
  - ( ) 13.3 ค้าขาย
  - ( ) 13.4 รับจ้าง
  - ( ) 13.5 รับราชการ รัฐวิสาหกิจ
  - ( ) 13.6 อื่นๆ (ระบุ).....
14. อุปกรณ์ที่ใช้ในการรับสื่อ
- ( ) 14.1 ไม่มี
  - ( ) 14.2 มี
    - ( ) 14.2.1 โทรศัพท์มือถือ
    - ( ) 14.2.2 แท็บเล็ต
    - ( ) 14.2.3 คอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก
    - ( ) 14.2.4 คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ
    - ( ) 14.2.5 อื่นๆ (ระบุ) .....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ในจังหวัดน่าน (ตามคู่มือโครงการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร กรมส่งเสริมการเกษตร)

ท่านมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร
ในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด 0 = ไม่ดำเนินการ 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง
4 = มาก 5 = มากที่สุด

ประเด็นการดำเนินงาน	ระดับการดำเนินงาน					
	0	1	2	3	4	5
1. การพัฒนาศักยภาพ ศพก.						
1.1 เกษตรกรต้นแบบ						
1.1.1 มีเทคนิค วิธีการถ่ายทอดความรู้ต่อการ เข้าใจ						
1.1.2 ประสบความสำเร็จในการทำการเกษตรใน พื้นที่						
1.1.3 มีภูมิปัญญาหรือนวัตกรรม มาใช้ใน ศพก.						
1.1.4 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง						
1.2 แปลงเรียนรู้						
1.2.1 เป็นแปลงเรียนรู้ของเกษตรกรต้นแบบ						
1.2.2 มีการจัดการแปลงที่เหมาะสมที่ใช้เป็นตัวอย่าง สาธิตและฝึกปฏิบัติได้						
1.2.3 ผลิตสินค้าตรงตามมาตรฐานการผลิตสินค้า เกษตร เช่น GAP เกษตรอินทรีย์						
1.2.4 มีการนำนวัตกรรมมาใช้ในแปลงเรียนรู้						
1.2.5 แปลงเรียนรู้มีความหลากหลาย						
1.2.6 มีป้ายการเรียนรู้ให้เห็นชัดเจน						
1.3 ฐานเรียนรู้						
1.3.1 เป็นฐานเรียนรู้ที่สอดคล้องกับหลักสูตรเรียนรู้ เช่น การผลิตเมล็ดพันธุ์ การผลิตสารชีวภัณฑ์ 1.3.2 สามารถให้ผู้เข้ามาเรียนรู้ได้ฝึกปฏิบัติได้						

ประเด็นการดำเนินงาน	ระดับความคิดเห็นต่อระดับการดำเนินงาน					
	0	1	2	3	4	5
1.4 หลักสูตรเรียนรู้						
1.4.1 มีหลักสูตรเรียนรู้ที่ปฏิบัติได้จริงในชุมชน						
1.4.2 มีแผนการเรียนรู้/การฝึกอบรม						
1.4.3 หลักสูตรเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย						
2. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน						
2.1 มีแผนการดำเนินงาน ของ ศพท.						
2.2 แต่งตั้งคณะกรรมการในการดำเนินงาน						
2.3 ประสานงานและเชื่อมโยงกับ ศพท.เครือข่ายอื่นๆ						
2.4 การประชุมเชื่อมโยงระหว่าง ศพท.และแปลงใหญ่						
2.5 บูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย						
3. การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพท.						
3.1 การถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรและผู้ที่เกี่ยวข้อง						
3.2 ให้บริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร						
3.3 การให้บริการด้านการเกษตร						
3.4 รับฟัง และแก้ปัญหา เรื่องร้องเรียนด้านการเกษตรเบื้องต้น						
3.5 ดำเนินงานกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ด้านการวิจัย						
3.6 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพท.						
4. การพัฒนาเกษตรกร						
4.1 มีการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับเกษตรกรผู้นำ						
4.2 อบรมประธานศูนย์เครือข่าย						
4.3 การศึกษาดูงาน						
5. การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน						
5.1 ติดตามผลผู้มาใช้บริการหลังจากได้รับการถ่ายทอดความรู้						
5.2 สรุปผลการดำเนินงาน และรายงานการพัฒนาศพท.						

ตอนที่ 3 ปัญหาในการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ในจังหวัดน่าน

ท่านมีความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด 0= ไม่มีปัญหา 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					
	0	1	2	3	4	5
1. การพัฒนาศักยภาพ ศพก.						
1.1 เกษตรกรต้นแบบ ระบุ.....						
1.2 แปลงเรียนรู้ ระบุ.....						
1.3 ฐานเรียนรู้ ระบุ.....						
1.4 หลักสูตรเรียนรู้ ระบุ.....						
2. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน						
2.1 ประสานงานและเชื่อมโยงกับ ศพก. เครือข่ายอื่นๆ ระบุ.....						
2.2 การประชุมเชื่อมโยงระหว่าง ศพก. และแปลงใหญ่ ระบุ.....						
2.3 บูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย ระบุ.....						

ประเด็นปัญหา	ระดับปัญหา					
	0	1	2	3	4	5
3. การสนับสนุนการใช้บริการของ ศพท.						
3.1 การถ่ายทอดความรู้ ระบุ.....						
3.2 การบริการข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร ระบุ.....						
3.3 ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศพท. ระบุ.....						
4. การพัฒนาเกษตรกร						
4.1 การอบรม ระบุ.....						
4.2 การศึกษาดูงาน ระบุ.....						
5. การติดตาม และรายงานผลการดำเนินงาน						
5.1 การนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ ระบุ.....						

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 ความต้องการการพัฒนาการดำเนินการของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรในจังหวัดน่าน

ท่านต้องการให้มีการส่งเสริมในด้านใดบ้างเพื่อพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในประเด็นต่อไปนี้ในระดับใด 1 = น้อยที่สุด 2 = น้อย 3 = ปานกลาง 4 = มาก 5 = มากที่สุด

ประเด็นความต้องการส่งเสริม	ความต้องการความรู้ในการส่งเสริม (1-5)	ระดับความต้องการช่องทางในการส่งเสริมเกษตรกร											ระดับความต้องการวิธีการส่งเสริมเกษตรกร				
		สื่อบุคคล			สื่อสิ่งพิมพ์					สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อสังคม			บรรยาย/ฝึกอบรม	การสาธิต/ฝึกปฏิบัติ	การศึกษาดูงาน		
		จนท.หน่วยงานรัฐ	จนท.หน่วยงานเอกชน	ทีมทักวิชาการ	แผ่นพับ	โปสเตอร์	คู่มือ	อื่นๆ (ระบุ)	วิทยุ	เว็บไซต์	YouTube	เฟซบุ๊ก/ไลน์				อื่นๆ	
1. การพัฒนาศักยภาพ สทท.																	
1.1 เกษตรกรต้นแบบ																	
1.2 แปลงเรียนรู้																	
1.3 ฐานการเรียนรู้																	
1.4 หลักสูตรการเรียนรู้																	
2. การบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน																	
ระบุ.....																	
3. การสนับสนุนการใช้บริการของ สทท.																	
ระบุ.....																	
4. การพัฒนาเกษตรกร																	
ระบุ.....																	
5. อื่นๆ ระบุ.....																	

ภาคผนวก ข

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ลำดับที่	อำเภอ	จำนวนประชากร (คน)	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	ทุ่งช้าง	17	10
2	เวียงสา	28	16
3	เมืองน่าน	22	13
4	น่าน้อย	19	11
5	ท่าวังผา	20	12
6	สองแคว	14	8
7	เฉลิมพระเกียรติ	15	9
8	สันติสุข	16	9
19	บ่อเกลือ	16	9
10	ภูเพียง	19	11
11	บ้านหลวง	14	9
12	ปัว	26	15
13	เชียงกลาง	20	11
14	นาหมื่น	22	13
15	แม่จริม	18	11
รวม	15 อำเภอ	286	167

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวดาวประกาย เมืองไชย
วัน เดือน ปี เกิด	12 กรกฎาคม 2529
สถานที่เกิด	อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน
ประวัติการศึกษา	วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) สาขาเทคโนโลยีหลังการเก็บเกี่ยว มหาวิทยาลัยแม่โจ้ ปี2552
สถานที่ทำงาน	สำนักงานเกษตรจังหวัดน่าน
ตำแหน่ง	นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ

